

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

ENGELLİLERDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN
PROGRAMDAKİ YERİ VE İŞLENİŞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

HAZIRLAYAN
Hakan ÇEVİRİM

Elazığ - 2009

ONAY SAYFASI

.....
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Yüksek Lisans Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

.....
..... Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans Tezi
olarak kabul edilmiştir.

.....

Danışman

Yüksek Lisans/Doktora Sınavı Jüri Üyeleri İmza

.....
.....
.....
.....
.....

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın amacı, Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Programdaki yeri ve İşlenişinin Değerlendirilmesidir. Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor üzerinde pek çok çalışma ve araştırmanın yapıldığı bir kavramdır. Ancak, son dönemlerde özellikle Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Programdaki yeri ve İşlenişi ile ilgili bir araştırma yapılmamıştır.

Çalışmanın, bu alanda duyulacak ihtiyaçlara bir nebze de olsa cevap verebilmesi amaçlanmıştır. Çalışmam boyunca, içtenliği ve hoşgörüsü hiç eksilmeyen, değerli görüş ve önerileri ile beni sürekli destekleyen ve yol gösteren danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Yonca Süreyya Biçer'e çok teşekkür ederim.

Malatya Zihinsel Engelliler İl Temsilcisi Sayın Erkan Görür ve istatistik çalışmalarında faydalandığım sayın Mehmet Güllü' ye teşekkür ederim.

İlk tanıştığımız günden bugüne çalışmalarımı anlayışla karşılayan, Sayın Yrd. Doç. Dr. Bilal Çoban'a, Sayın Yrd. Doç. Dr. Sebahattin Devecioğlu'na, Sayın Yrd. Doç. Dr. Yüksel Savucuya teşekkür ederim.

Hakan ÇEVİRİM

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI.....	i
ONAY SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar.....	vii
1. ÖZET.....	1
2. ABSTRACT.....	3
3. GİRİŞ	5
3.1.Engelli Tanımları	7
3.2.Engelliliğin Nedenleri ve Önlenmesi	7
3.2.1.Engelliliğin Nedenleri	7
3.2.2.Engelliliğin Önlenmesi.....	9
3.3.Görme Engelliler	10
3.3.1.Görme Engelliliğinin Nedenleri	11
3.4.İşitme Engelliler	11
3.4.1.İşitme Engelinin Nedenleri.....	11
3.4.2.İşitme Kaybına Göre Sınıflandırma.....	12
3.4.3.İşitme Engelliliğinin Belirtileri	12
3.4.4. İşitme Engellilerin Sınıflardaki Davranışlarla İlgili Belirtileri .	13
3.5.Zihinsel Engelliler	14
3.5.1.Zihinsel Engelliliğin Nedenleri.....	14
3.5.2.Zihinsel Engellilerin Sınıflandırılması	14
3.5.3.Zihinsel Engellilerin Psikolojik ve Eğitsel Yaklaşım	

Göre Sınıflandırılması	14
3.5.3.1.Eğitilebilir Engelliler.....	14
3.5.3.2.Öğretilebilir Engelliler.....	15
3.5.3.3.Ağır ve Çok Ağır Engelliler.....	15
3.6.Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor	15
3.7.Beden Eğitimi ve Sporun Yaygınlaşması	16
3.8.Beden Eğitimi ve Sporun Tanımları.....	16
3.9.Beden Eğitiminin Amaçları.....	16
3.10.Spor	17
3.11.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Öğretim İlkeleri.....	18
3.12.Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Metotsal Yardımcılar	20
3.12.1.Materyal Metotsal Yardım.....	20
3.12.2.Mental Metotsal Yardım	20
3.12.2.1. Duyumsal Mental Metotsal Yardım.....	20
3.12.2.2. Algısal Mental Metotsal Yardım.....	20
3.13.Engellilerde Sporun Tarihçesi	21
3.14.Engellilerde Spor	22
3.15.Engellilerde Sporun Amacı	26
3.16.Engellilerde Beden Eğitiminin Amaçları	27
3.16.1.Bilişsel davranışların amaçları	27
3.16.2.Duyuşsal Davranışların Amaçları	27
3.16.3.Devinişsel Davranışların Amaçları.....	28
3.17.Engellilerde Sporun Tıbbi Yönü.....	29
3.18.Engellilerde Spor ve Fizyoterapist.....	30

3.19.Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi	30
3.20.Engelliler İçin Uygun Sporlar	31
4. GEREÇ VE YÖNTEM	32
4.1 Araştırma Modeli	32
4.2. Evren ve Örneklem	32
4.3. Veri Toplama Araçları	32
4.4. Verilerin Toplanması	33
4.5. İstatistiksel Analiz	33
5. BULGULAR	34
5.1.Demografik Bilgiler İle İlgili Bulgular	33
5.2. Anket Soruları İle İlgili Bulgular	36
6. TARTIŞMA ve SONUÇ	65
7. KAYNAKLAR	74
8. EKLER.....	78
9. ÖZGEÇMİŞ.....	113

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Türkiye Genel ve Engelli Nüfus Dağılımı.....	6
Tablo 2: 2002 Yılı Engel Nüfus Dağılımı.....	6
Tablo 3: 2002 Yılı Engelli Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı.....	6
Tablo 4: Beden Eğitimi ile Spor'un Özelliklerinin Karşılaştırılması.....	18
Tablo 5: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları.....	34
Tablo 6: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Medeni Durumları.....	34
Tablo 7: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullara Göre Dağılımları.....	34
Tablo 8: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Nüfus Cüzdan Yaşı Dağılımları.....	35
Tablo 9: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Eğitim Kurumu Dağılımları.....	35
Tablo 10: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kıdemi Dağılımları.....	36
Tablo 11: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Okullarına Göre Engelliler İle İlgili Aldıkları Eğitimi Yeterli Bulma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	36
Tablo 12: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Okullarına Göre Engelliler İle İlgili Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Alma Durumlarının Değerlendirilmesi...	37
Tablo 13: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Eğitim Hayatında Engelliler İçin Özel Eğitim Dersleri Alma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	38

Tablo 14: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Eğitim Öğretim Yılı İçerisinde Seminer Ve Eğitim Programına Katılma Durumlarının Değerlendirilmesi.	38
Tablo 15: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Eğitim Öğretim Yılı İçerisinde Seminer Ve Eğitim Programına Katılma İsteklerinin Değerlendirilmesi.....	39
Tablo 16: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Veren Bir Öğretmen Olarak Beden Eğitimi Ve Spor Dersinin Faydaları Ve Etkileri Konusunda Yöneticilerine Yönelik Bilgilendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi.....	40
Tablo 17: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Programdaki Amaçlar Doğrultusunda Öğrencilerin Eğitim İhtiyaçlarını Karşılama Durumlarının Değerlendirilmesi.....	41
Tablo 18: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların, Öğrencilerin Topluma Uyumunu Kolaylaştırma Durumunun Değerlendirilmesi.....	42
Tablo 19: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların İfadelerinin Yeterince Açık Ve Net Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	43
Tablo 20: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların Gerçekleşebilecek Nitelikte Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	44

Tablo 21: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların Konu Alanının Özelliklerine Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	45
Tablo 22: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Genel Ve Özel Amaçların Kendi İçlerinde Birbirleriyle Tutarlı Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.	46
Tablo 23: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programı İçeriğinin Ders Amaçlarıyla Tutarlı Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	47
Tablo 24: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programı İçeriğinin Öğrencilerin İlgilerine Ve İhtiyaçlarına Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	48
Tablo 25: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programında Önerilen Metod Ve Tekniklerin Beden Eğitimi Dersinde Kullanılmaya Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	49
Tablo 26: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programında Önerilen Araç Ve Gereçlerin Beden Eğitimi Dersinde Kullanılmaya Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.	50
Tablo 27: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında Ki Haftalık Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Süresini Yeterli Bulma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	51
Tablo 28: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında ki Haftalık Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Olarak Fiziki Koşulların Yeterli Olma Durumunun Değerlendirilmesi.....	52

Tablo 29: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Ve Spor Dersi İçerikleri Engelli Bireylerin Engel Ve Yetenekleri Doğrultusunda Hazırlanma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	53
Tablo 30: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Derslerinde Her Engelli Bireyin, Kendi Bireysel Yeteneklerine Göre Spor Branşlarına Ayrılma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	54
Tablo 31: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersinin Engelli Bireylerin Engel Ve Yetenek Gruplarına Göre İşlenme Durumunun Değerlendirilmesi.....	55
Tablo 32: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylerin Beden Eğitimi Dersleri İçin Spor Malzemeleri Ve Materyalleri Bulunma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	56
Tablo 33: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylerin Beden Eğitimi Dersinde Isınma Ve Soğuma Egzersizleri Yaptırma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	57
Tablo 34: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersinde Sportif Eğitsel Oyunlar Oynama Durumlarının Değerlendirilmesi.....	58
Tablo 35: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylere Kişisel Bilgi Formu Uygulama Durumlarının Değerlendirilmesi.....	59
Tablo 36: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Uyguladıkları Beden Eğitimi Dersi Müfredatının Engelli Bireyler İçin Uygun Olma Durumunun Değerlendirilmesi.....	60

Tablo 37: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Engelliler İçin Yeni Bir Müfredat Programının Hazırlanması Durumunun Değerlendirilmesi.	61
Tablo 38: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Engelli Bireyler İçin Geliştirilip Beden Eğitimi Ve Spor Derslerinde Kullanılan Kitapları Takip Etme Durumlarının Değerlendirilmesi.	62
Tablo 39: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluş Kütüphanesinde Beden Eğitimi Derslerinde Kullanılan Kitapların Bulunma Durumlarının Değerlendirilmesi.	63
Tablo 40: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Engelliler İçin Beden Eğitimi Derslerinde Kullanacakları Kitapları Satın Alma Durumlarının Değerlendirilmesi.....	64

1. ÖZET

Bu çalışmanın amacı; engelli okullarında beden eğitimi derslerinin programdaki yeri ve işlenişinin değerlendirilmesidir.

Araştırma modeli olarak tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya yedi farklı bölgenin toplam 22 (Doğu Anadolu bölgesinde: Erzurum, Elazığ, Malatya Güneydoğu Anadolu Bölgesinde: Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep, İç Anadolu Bölgesinde: Ankara, Eskişehir, Kayseri, Karadeniz Bölgesinde: Samsun, Ordu, Amasya, Akdeniz Bölgesinde: Antalya, Adana, Afyonkarahisar, Ege Bölgesinde: Denizli, İzmir Uşak, Marmara Bölgesinde: İstanbul, Bursa Edirne, Çanakkale) ilinde zihinsel, işitme ve görme engelli okullarında görev yapan 35'i bayan ve 55'i erkek olmak üzere toplam 90 beden eğitimi dersine giren öğretmen gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen 6 maddesi beden eğitimi öğretmenin kişisel bilgileriyle ilgili ve 31 maddesi öğretmenlerin konu ile ilgili olmak üzere toplam 37 maddelik anket uygulanmıştır. Anketin iç güvenilirlik kat sayısı (Cronbach Alpha Katsayısı) $\alpha = 0,70$ bulunmuştur. Veri analizlerinde Chi-Square (X^2) 0,05 anlamlılık düzeyinde kullanılmıştır.

Araştırma zihinsel, görme ve işitme engelli okullarında görev yapan, beden eğitimi derslerini veren öğretmenlere uygulanan anket sonucunda, anket maddelerinden öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma istekleri durumları ve engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersleri için spor malzemeleri ve materyalleri

bulundurma durumlarının bulguları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Gerek eğitim, öğretim programının uygulanabilirliği, gerek fiziki olarak okul, sınıf ve salon şartlarının uygunluğu yönünden, gerekse de sosyal ve ekonomik imkansızlıklardan dolayı hem beden eğitimi derslerini veren öğretmenler hemde engelli öğrenciler eğitim dönemleri içerisinde programın uygulanabilirliğiyle ilgili sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Araştırma sonucunda da engelli okullarında, öğrencilerin engel durumlarına göre, beden eğitimi programlarının kısıtlı imkanlar ve fiziki şartlar dahilinde uygulanabilir olduğu ve programın engellilere yönelik bir programdan ziyade normal eğitim veren ilköğretim okulları beden eğitimi programlarında daha uygulanabilir olması dikkat çekici olmasıyla beraber, beden eğitimi derslerine giren öğretmenlerin programı işleyişlerinde güçlüklerle karşılaşmalarına sebep olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Özel Eğitim, Engelliler, Beden Eğitimi Öğretmeni, Beden Eğitimi Programı.

2. ABSTRACT

The present study aims to assess the place and teaching of the physical education courses in the curriculum of the schools for the handicapped.

Scanning method was used as research model. The subjects consisted of 35 women and 55 men, totally 90 volunteer teachers of physical education working at the schools for the mentally, visually handicapped and deaf, in a total of 22 cities from seven different regions (These cities included Erzurum, Elazığ, Malatya from Eastern Anatolia; Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep from South-eastern Anatolia; Ankara, Eskişehir and Kayseri from Central Anatolia; Samsun, Ordu and Amasya from The Black Sea Region; Antalya, Adana and Afyonkarahisar from The Mediterranean Region; Denizli, İzmir and Uşak from The Aegean Region; İstanbul, Bursa and Çanakkale from The Marmara Region). A questionnaire was used as the data collection tool. It was designed by the researcher and consisted of 37 items, 6 of which were about the teachers' personal information and 31 of which concerned the teachers' views about the topic. The internal reliability coefficient (Cronbach Alpha Coefficient) was calculated as $\alpha = 0,70$. Chi-Square (X^2) was used at the meaningfulness level of 0,05.

As a result of the questionnaire applied to the teachers of physical education teaching at the schools for the mentally retarded, blind and deaf learners, a statistically meaningful difference was found between the findings about the teachers' willingness to participate in seminar and educational programmes within the academic year and the findings about the handicapped

individuals' having sports equipment and materials for the physical education and sports courses.

Due to both the applicability of the curriculum and poor physical conditions of school, classroom and gyms and social and economic deficiencies, both the teachers giving the physical education courses and the handicapped students themselves encounter many problems regarding the applicability of the programme within an academic year.

As a result of the study, it was seen that programmes of physical education, according to the students' handicaps at the schools for the handicapped, were applicable through limited opportunities and physical conditions. And it was also surprising to find out that the programme was more suitable for the normal primary schools' physical education courses rather than for the handicapped. Consequently, the teachers teaching physical education courses to the handicapped encounter many difficulties while applying the programme.

Key Words: Physical Education, Special Education, The Handicapped, Teacher of Physical Education, Programme of Physical Education

1.GİRİŞ

Eğitim hizmetleri, normal çocuklara sağlanan eğitim hizmetlerinden, özel eğitime gereksinim duyan çocuklara sağlanan eğitim hizmetlerinden, özel eğitimine gereksinim duyan çocuklarında, soyutlanmadığı ölçüde bir anlam taşır. Özel eğitime ihtiyaç duyan fertlerin oranı oldukça yüksektir. Bundan dolaydır ki, eğitim kapsamı içerisinde onlara da önemli yer verilmesi gerekmektedir (1).

Dünyadaki engellilerin sayısı kesin olarak bilinmemektedir. Dünyada engelli sayısı 450 milyon kabul edilmektedir. Bu sayı A.B.D ve S.S.C.B'nin nüfus kesiminin %8'nin ya da %12'nin engelli (yani bedeni veya zihni fonksiyonlarını %30 ya da daha fazla oranda değişen) Kişilerden meydana geldiği sanılmaktadır. Bunlar şu şekilde ayırt edilebilir: (2).

- Engelli tabiatına göre %15'ini doğuştan engelliler, %55'ini bir hastalık sonucu sakat kalanlar, %30'unu ise kaza sonucu sakat kanlalar oluşturur.

- Engelli tabiatına göre : %70'ini bedeni engelliler, %55'ini hastalık sonucu sakat kalanlar, %30' unu zihni engelliler meydana getirir.Bu orantılara göre dünyada her 10 çocuktan birisine özel eğitim gerekmektedir (2).

Gelişmiş ülkelerdeki sayımlar, engelli olanların sayılarının genel nüfusunun %13'ünü meydana getirdiğini göstermektedir. Türkiye'de ise genel nüfusun %14!ünün engelli olduğu tahmin edilmektedir. Buna göre ülkemizde yaklaşık 7 milyon civarında engelli insan mevcuttur. Bu engelli grubunun ise %1-1,5 arasındaki bölümünün ortopedik ve zihinsel engellilerle sınırlı olmaktadır. Ülkemizde toplam 65 özel eğitim okulu vardır. 27 sanat ilköğretim okulu bulunmakta olup bunun birini ortopedik, 4'ünü körler ve 22'sini işitme engelliler

okulu oluşturmaktadır. Normal ilkokullar bünyesinde 2 görme, 68 işitme 773 eğitebilir zihinsel ve 8 öğretilebilir zihinsel engelliler özel sınıfı olmak üzere 851 özel sınıf vardır. Engelliler İdaresi Başkanlığının, Devlet İstatistik Enstitüsü ile işbirliği içerisinde gerçekleştirdiği 2003 yılı aralık ayı araştırma sonuçlarına göre, ülkemizde nüfusun % 12.29'unu (8 431 937 kişi) engelliler oluşturmaktadır (24).

Tablo 1: Türkiye’de Genel Nüfus ve Engelli Nüfus Dağılımı

	GENEL NÜFUS	ENGELLİ NÜFUS
TOPLAM	68 622 559	8 431 937
Erkek	34 069 984	3 783 197
Kadın	34 552 575	4 648 740

(2,8)

Tablo 2: 2002 Yılı Engel Nüfus Dağılımı

ENGEL GRUBU	ORAN (%)	SAYISI
Ortopedik	1.25	857 601
Görme	0.60	411 648
İşitme	0.37	253 850
Dil ve Konuşma	0.38	260 710
Zihinsel	0.48	329 318
Ruhsal ve Duygusal ve Süreçen Hastalığı Olanlar	9.21	6 318 810
Toplam	12.29	8 431 937
Birden Fazla Engeli olanlar	11.4'dür.	

(Toplam Nüfus 68 608 000,)

Tablo 3: 2002 Yılı Engelli Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı

TOPLAM	8 431 937	3 783 197	4 648 740
Yaş Grubu	Toplam	Erkek	Kadın
00-04	263 055	157 186	105 869
05-09	319 276	183 599	135 677
10-14	278 468	157 323	121 145
15-19	297 837	155 941	141 896
20-24	379 147	195 229	183 918
	1 536 000		

(2,8)

3.1.Engelli Tanımları

Avrupa Gençlik Spor Konseyince Yapılan Tanım: Milli yasaların hemen hepsinde engelli yeteneklerin en az 2/3'ünde bir azalma veya yetersizliği takiben çalışma imkânları kısıtlı kişiler olarak tanımlanır (3).

Anatomik, fizyolojik ya da psikolojik yapı ve fonksiyonlarındaki eksiklik kayıp ya da anormal durum sonucu normal bir insanın başarı ile sonuçlandırabileceği aktivitelerin sınırlı ya da tam olarak yapılamaması durumudur (1).

3.2.Engelliliğin Nedenleri ve Önlenmesi

3.2.1.Engelliliğin Nedenleri:

Özürlülük nedenleri, doğum öncesi, doğum sırasında ve doğum sonrasındaki nedenler olarak üç gruba ayrılmaktadır. Doğumsal ve genetik bozukluklar ile riskli gebelikler özürlülüğün doğum öncesi nedenleri arasında yer almaktadır. Doğum sırasında ortaya çıkan çeşitli sağlık sorunları (zor doğum, asfiksi gibi) özürlülüğe yol açabilir. Doğum sonrasında meydana gelen özürlülükler ise beslenme bozuklukları, bulaşıcı hastalıklar ve kazalar gibi nedenlerden kaynaklanabilir (38).

Doğum Öncesi Nedenler: Doğuştan özürlülük ve genetik hastalıklar, akraba evlilikleri kalıtsal hastalıklar, kan uyumsuzluğu, annenin sahip olduğu kronik hastalıklar, diyabet, siper tansiyon, epilepsi, kalp hastalıkları ve gebelikte geçirilen enfeksiyon hastalıkları (kızamıkçık, toksoplazma, hepatit b, suçiçeği, cinsel yolla bulaşan hastalıklar), annenin yaşı, annenin hamilelik döneminde karşılaştığı sorunlar, doktor kontrolünde kullanılmayan ilaçlar, tehlikeli kimyasal

maddeler sonucu annenin zehirlenmesi, röntgen ışınlarına maruz kalma, annenin kötü ve yetersiz beslenmesi, stres doğum öncesi nedenlerdendir (41).

Doğum Sırasındaki Nedenler: Uzun süren doğum süreci sonucu bebeği oksijensiz kalması, doğum esnasında yanlış uygulamalar, erken veya geç doğumdur (39,41).

Doğum Sonrası Nedenleri: Bebekte yüksek ateş ve havale görülmesi, kafa travmaları, kazalar, uzun süren sarılık, zehirlenmeler, bebeğin aşırı derecede antibiyotik veya diğer ilaçları alması, yeni doğan döneminde rastlanılan metabolik sorunlar, psikososyal örselenmeler, iş kazaları ve meslek hastalıkları ev kazaları, trafik kazaları, çevresel faktörler, yaşlılık ve doğal afetler özürüllüğün doğum sonrası nedenleridir (40,41).

Gelişmekte olan ülkelerde özürüllüğe yol açan bozuklukların en önemli sebepleri, kötü ve yetersiz beslenme, bulaşıcı hastalıklar, yetersiz perinatal bakım, kaza ve yaralanmalardır. Bunlar gelişmekte olan ülkelerde bütün özürüllerin %70'inin nedenini oluşturmaktadır (39).

Kişilerin doğuştan ya da sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle özürüllü olması, yaşamsal aktivitelerini kısmi ya da tam olarak engellemekte ve de en önemlisi sosyal yaşamlarını sürdürmelerini zorlaştırmaktadırlar (40).

Teknolojinin gelişimi, sağlık ve insan tanımlamalarındaki genişleme ve insan haklarının gündeme gelmesi, özürüllerin toplumdaki yerini ve toplumun onlara bakışını etkileyen en önemli gelişmelerdendir. Bugün bazı ülke ve bölgelerde özürüllü bireyler, özürüllü olmayanlara yaşam kalitesi açısından

farklılıklarını en aza indirmişken, bazı ülkelerde toplumsal dışlama devam etmektedir (41).

3.2.2.Engelliliğin Önlenmesi:

Engelliliğin önlenmesi; bozuklukların oluşumunu önlemeyi (birincil önleme), bozukluğun yol açtığı özürllülüğü azaltmayı (ikincil önleme) ve özürllülüğün engilliliğe dönüşmesi önlemeyi (üçüncül önleme) amaçlayan bütün önlemlerin alınmasıdır. İkincil düzey önleme ve özellikle üçüncü düzey önleme rehabilitasyon ile bir arada uygulanmaktadır (39,40,41).

Birincil Önleme: Genel eğitim ve sağlık eğitimi, hijyen ve sağlık önlemleri, aşılama, mesleki kazarlı azaltmaya yönelik yasalar yasalar çıkartma, güvenli iş konuları sağlama, beslenme ve bakımı iyileştirme gibi özürllülüğü daha gerçekleşmeden önlemeyi amaçlayan önlemlerdir (41).

İkincil Önleme: Erken tanı ve hastalıkların, bozuklukların tedavisi, mesleki olarak erken müdahaleler ve amputasyon, zararlı ajanların veya diğer risk faktörlerinin azaltılması, mesleki ve eğitsel danışmanlık, işe uygun gerekli koşulların sağlanması gibi özürllülüğü azaltmayı hedefleyen önlemlerdir (41).

Üçüncül Önleme: Ameliyat, fizyoterpi, meslek terapisi, konuşma terapisi, kendine bakım eğitimleri, teknik yardımlar sağlama, sosyal ve mesleki danışmanlık, rehberlik, mesleki eğitimler, eğitimin ve uygun işlerin sağlanması, özürllülüğe yönelik davranışları ve tutumları düzeltmek için toplumsal eğitim vermek, fiziksel engelleri ortadan kaldırmak gibi özürllülüğün engelliliğe dönüşmesini engelleyen her türlü önlemdir (41).

Özürllülüğün önlenmesi toplumsal bir bilinç yaratılarak söz konusu olabilir. Önleme çalışmaları her zaman, içinde bireyleri özürllü olama durumuna

karşı koruma ve özürlü bireylerin sorunlarının artmasına karşı sosyal ve tıbbi korumayı da içermelidir (39,41).

3.3.Görme Engelliler

Görme yetersizliği çok yaygın olarak iki şekilde betimlenmektedir. Bunlar yasal ve eğitsel tanımlardır.

Yasal tanım: Görme keskinliğinin ve görme alanının değerlendirilmesi ile ilgili olup, görme engeli olan kişiler için var olan yasal olanaklardan yararlanmada kişinin gerekli olan niteliklere sahip olup olmadığının belirlenmesinde kullanılır (5).

Yasal tanım: Gerekli tüm düzeltmelerle birlikte gören gözün olağan görme gücünü onda birini yani 20/ 200'lik görme keskinliğine ya da daha azına sahip olan görme açısı yirmi dereceyi aşmayan kişilere "kör"de denilmektedir (9).

Eğitsel tanım: Kişi görme yetersizliği çok ağır derecede olup, mutlaka kabartma alfabe ya da konuşan kitapların kullanılmasına gereksinim duyan kişidir. M.E.G.S Bakanlığınca özel eğitim okulları yönetmenliğinde körlüğün tanımı şöyledir: (22).

Görme Engelli: Bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görmesi 1/10'dan aşağı olan, eğitim, öğretim çalışmalarında, görme gücünden yararlanması mümkün olmayanlardır (22).

Az Gören: Bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görmesi 1/10 ile 3/10 arasında olan ve özel bir takım ve yöntemler kullanmadan eğitim öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayanlardır (18).

3.3.1.Görme Engelinin Nedenleri

Ateşli hastalıklar, kazalar, yaralanmalar, zehirlenmeler, tümörler, genel hastalıklar ve doğum öncesi nedenlerden birisi olan kalıtım sayılabilir (22).

Yaygın nedenleri kalıtsal nedenlerdir. Katarakt, görme siniri atrofisi ve alnisim körlüğe yol açan nedenler arasında önemli olanları olup değişik yaşlarda ortaya çıkmaktadır. Hastalık ve kaza gibi körlük nedenleri ise önlemler ve eğitim aracılığıyla azaltılabilmektedir.Hastalık ve etmenlerde göz küresini, saydam tabakayı (kornea) merceği, göz sıvısını, retinayı ve görme sinirini etkileyecek olursa önemli görme yersizliklerine ya da körlüğe neden olur. Şeker, frengi ve glokom hastalığı rubella- Alman kızamığı ve çevresel etmenler (Rerolental Fibroplisia) sayılabilir (30).

3.4.İşitme Engelliler

İşitme duyarlılığının kişinin gelişim, uyum özellikle iletişimdeki görevlerini yeterince yerine getiremeyişinden ortaya çıkan duruma “ işitme engeli” denir (23).

3.4.1.İşitme Engelinin Nedenleri

Doğum Öncesi Nedenler: Ana baba da ya da önceki kuşaklarda görülen işitme özrü kalıtsal olarak doğan bebekte de görülebilmektedir. Gebeliğin ilk aylarında annenin yakalandığı hastalıklar, bebekle anne arasındaki kan uyuşmazlığı, annenin tedavi için aldığı ilaçların türü, dozunun fazlalığı, gebelik süresince annenin uğrayacağı kazalardır (33).

Doğum Anı Nedenler: Doğum anında bir takım etkenler bebeğin işitmesini engelli hale getirebilir. Erken doğum, geç doğum, güç doğum, doğumu yaptıran doktor ya da ebenin yanlış işlemleri, oksijen yetersizliğine bağlı kanamalar,

doğum anında oluşabilecek bazı çarpmalar diğer kazalar dış kulakta bazı zedelenme yapabilir (35).

Doğum Sonrası Nedenler: Doğumdan sonra bebeğin gelişimi geçirebileceği hastalıklar, uğrayacağı kazalar ve diğer bazı etkiler işitme özrü yaratabilir. Bebeğin yakalanabileceği, kızıl, kızamık, menenjit, boğmaca, difteri, kabakulak, ansefalit, grip gibi mikrop lu ve ateşli hastalıklar işitme özrü yaratabilir. Dış ve orta kulakta meydana gelebilecek iltihaplanmalar, kulak akıntıları, işitme özrü yapılabilir. Travmalar, beyin tümörleri, kulakçığa yabancı madde kaçması, yüksek titreşimli ve şiddetli seslere uzun süre maruz kalması özür yaratabilir (36).

3.4.2.İşitme Kaybına Göre Sınıflandırma

M.E.G.S Başkanlığınca kullanılan yönetmelikte, işitme engelliler iki kümeye ayrılıp tanımlanmaktadır.

Duyma Engelliler:Düzeltildikten sonra iyi işiten kulağındaki işitme kayıpları 70 dB ve daha fazla olanlara “sağır” denir (31).

Ağır İşitilenler:Düzeltildikten sonra iyi işiten kulağındaki işitme kayıpları 25-70 dB arasında olanlara “ağır işiten” denir (31).

Bireyin işitme duyarlığı çeşitli yollarla ölçülebilmektedir. Bu ölçümlerin bir kısmı özel araçlarla yapılan ölçmelerdir. Diğer bir kısmı öğretmenler için “pratik” diye adlandırılabilir yollardır (29).

3.4.3.İşitme Engelliliğinin Belirtileri

Fizik görüntüler ve sağlıkla ilgili belirtiler

1. Sık sık kulak ağrısı
2. Kulak akıntısı
3. Sık sık kulak çınlaması, baş ve kulak uğultularından şikayet

4. Bedensel devrimlerde (oturma – koşma- yürüme) denge bozukluğu
5. Sürüngen soğuk algınlığı
6. Kulak kaşıma (29).

3.4.4. İşitme Engellilerin Sınıflardaki Davranışlarla İlgili Belirtileri

1. Dershanede birden oluşan ses değişimlerinin farkında olmayışı
2. Motorlu araçların gürültülerine ilgisizlik
3. Radyo, pikap, teyp gibi müzik araçlarını dinlemeye karşı ilgisizlik
4. Sınıftaki tartışmalara karşı ilgisizlik
5. Konuşulanların özellikle bazı sözcüklerin yinelenmesini isteme
6. Konuşana belirli bir biçimde kulağını verme, bir eliyle kulağını destekleyerek dinlemeye çalışma
7. Öğretmenin ya da konuşanın sürekli olarak yüzüne bakarak dinleme ya da izleme
8. İşitilebilmek için konuşana doğru eğilme ya da uzanma
9. Konuşulanları bazen işitip bazen işitmeyerek insana nişine geleni duyuyor, gelmeyeni duymuyor izlenimini verme.
10. İsteklerini, merakını anlatmak için gerektiğinden fazla jest ve mimik kullanma
11. Talimatları yanlış anlama
12. Dikte çalışmalarında olağan dışı yanlışlıklar yapma
13. Okul başarısında yaşına göre düşürlük
14. Sık sık kulak oğuşturma ve karıştırma
15. Sessizliği seçme
16. Gülme de azlık

17. Okuma güçlüğü (31).

3.5.Zihinsel Engelliler

Gelişim süreci içerisinde genel fiziksel işlevlerde normallerden önemli derecede gerilik, bunun yanında uyumsal davranışlarda yetersizlik gösterme durumu olarak tanımlanır (11).

3.5.1.Zihinsel Engelliliğin Nedenleri

1. Bulaşıcı hastalık ve zehirlenmeler
2. Travma ve fiziksel etkiler
3. Metabolizma beslenme bozuklukları
4. Kaba beyin hastalığı (ur veya benzeri)
5. Doğum öncesinde bilinmeyen nedenler
6. Kromozom bozuklukları
7. Gebelik bozuklukları (1).

3.5.2.Zihinsel Engellilerin Sınıflandırılması

- 1- Hafif: Zekâ Bölümü 65-55 olanlar
- 2- Orta: Zekâ Bölümü 54-40 olanlar
- 3- Ağır: Zekâ Bölümü 39-25
- 4- Çok Ağır: Zekâ Bölümü 25 ve daha aşağı olanlar (22).

3.5.3.Zihinsel Engellilerin Psikolojik ve Eğitsel Yaklaşımına Göre Sınıflandırılması

3.5.3.1.Eğitilebilir Engelliler

Bu gruba giren çocuklara okuma- yazma, matematik gibi temel akademik becerileri yanında öz- bakım becerilerini öğretilir. Bu gruba girenler

yetişkinlik çağında bütünüyle ya da kısmen geçimini sağlayacak iş becerisi edinebilirler (29).

3.5.3.2.Öğretilebilir Engelliler

Temel akademik becerilerde eğitilemez, günlük yaşamın getirdiği sosyal uyumluluk pratik iletişim ve öz- bakım becerilerini öğrenebilirler.Bu gruba girenler yetişkinlik çağında enstitülerde ya da korumalı iş yerlerinde çalışarak geçimlerini kısmen ya da tamamen sağlayabilir (11).

3.5.3.3.Ağır ve Çok Ağır Engelliler

Bazı basit öz- bakım becerilerini öğrenebilirler. Ancak Yaşamları boyunca sürekli olarak bakım ve yardıma gereksinim duyarlar (11).

3.6.Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor

Türkler daha Orta Asya’da yaşadıkları çağlarda aletli ya da aletsiz olarak, savaşa hazırlayıcı idmanlara önem vermişlerdir. Av, güreş, okçuluk, binicilik, koşular, ağırlık kaldırma, cirit vb. gibi sporlar, Türklerin hep bu amaçla yapmış oldukları hareketlerdir. Eski Türkler, geleneklerine, göreneklerine de karışan bu eğitim çeşitlerini, gittikleri yerlere de götürmekten geri kalmamışlardır (7).

Yurdumuzda bugünkü anlamıyla beden eğitimi ve spor, Tanzimattan sonra başlamıştır. İlk olarak da Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi)’ye de beden eğitimi ve spor dersi konulmuştur (11).

Yurdumuza İsveç jimnastiğini getiren ise Selim Sırrı Tarcan’dır. Yurttaşların beden ve moral gelişimini sistemli olarak sağlamak amacıyla 1938’de yayınlanan bir kanunla Beden terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur (12).

3.7.Beden Eğitimi ve Sporun Yaygınlaşması

Beden eğitimi ve spor, bilimsel bir biçimde ele alınmamış olan eğitim konularının en yenilerinden biridir. Bununla birlikte, günlük yaşamın koşullarına uyacak biçimde yetiştirmeye çalışırken diğer taraftan da savaşa hazırlarlardı. Çocuklar güreşir, zıpkın ve ok atmayı öğrenirlerdi. Bu tür eğitim, sonradan ilk gelişen uygarlıklarla birlikte, sistemli bir hale getirilmeye bir eğitim kolu sayılmaya başlandı (36).

Beden eğitimi ve sporu tam bir program içinde uygulamaya başlayan ve bunu genel eğitim sisteminin bir parçası sayan ilk ulus, eski Yunanlılardır. Yeniçağlarda beden eğitimi ve sporu sistemli bir hale getiren ülke Almanya olmuştur (6).

3.8.Beden Eğitimi ve Sporun Tanımları

İnsanları hem ruhen hem fikren ve bedenen olgunlaştıran, geliştiren en az yorgunluğa karşılık en çok fayda sağlayan jimnastik, oyun ve spor faaliyetlerini içine alan bir ilimdir (26).

Sosyal gerekliliklerine uygun olarak, insanın biyolojik potansiyelinin geliştirilmesi amacı ile yapılan çeşitli fizik eksersizlerinin tümünü değerlendiren ve sistematik olarak sürdürülen etkinliktir (27).

3.9.Beden Eğitiminin Amaçları

Kişinin beden, ruh, fikir gelişimini sağlamak. Oyun jimnastik ve sportif çalışmaların tümü ile kişinin bedence sağlam, fikirce uyanık ve ruhen sağlıklı olmasının aracı görüntüsündedir. İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması birbiri ile olan ilişkilerin iyi örneğini verebilmesi yardımsever insan

haklarına saygılı dürüst, davranışlı zeki ruhsal ve bedense yapı itibarıyla sağlıklı olması beden eğitiminin amaçlarındandır (10).

Beden eğitimi öncelikle etkinlik anlamına gelir. Vücudun yapı ve fonksiyonunu geliştirebilmeyi, eklem ve kasların kontrolü ve dengeli bir biçimde geliştirmesini sağlamayı, okul sonrası, iş ve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü en ekonomik tarzda kullanmayı amaçlar. Ayrıca Beden eğitiminin amaçlarından birisi de “Beden eğitimi ve sporda temel hedef: demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarının bilincinde, özgür ve öz güveni olan bilgi çağı insanı yetiştirmektir (25).

3.10.Spor

Yarışma tarzında olursa performansı artırıcı motivasyon (güdüleme) söz konusudur. Bireysel spor yarışması ise bir kimsenin kendi rekoruyla ve daha önceki, başkalarının rekorlarıyla yarışmasıdır (8).

Yenme ve muktedir olma gibi insanın şuur altı arzularının tatminini amaç edinen belirli kurallar içerisinde yapılan, rekabete dayalı, sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin bütünüdür (28).

Tablo 4:Beden Eğitimi ile Spor'un Özelliklerinin Karşılaştırılması

BEDEN EĞİTİMİ	SPOR
<ul style="list-style-type: none">• En önemli özelliği formasyon karakteri olmasıdır.• Genel fizik egzersizlerini kapsar.• Toplumun gerekliliğine göre genel bir hazırlama özelliği vardır.• Zorunlu bir etkinliktir.• Zorunlu olduğundan dolayı, beden eğitimi programları, farklı fiziksel yetenek düzeylerine göre yapılır.• Okul sınırları içerisinde yapılır.• Beden eğitimi dersi içerisinde meydana gelir.• İstenilen verimin derecesi ortadır.• Genel değerlendirme ders notu ile yapılır.• Milli Eğitim Bakanlığı denetimindedir.	<ul style="list-style-type: none">• En önemli özelliği, yarışmadır.• Spor branşlarına özgün fizik egzersizlerini kapsar.• Spor branşının tekniğine özgü, özel bir hazırlama özelliği vardır.• İsteğe bağlı katılım söz konusudur.• Sporda planlama, kişinin özel yetenekleri ve başarısı doğrultusunda yapılır.• Spor kulüplerinde yapılır.• Çeşitli spor branşların antrenmanları içerisinde meydana gelir.• İstenilen verimin derecesi maksimumdur.• Değerlendirme rekor, madalya kazanma v.b araçlarla yapılır.• Spor federasyonlarının denetimindedir.

(12)

3.11.Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Öğretim İlkeleri

Beden eğitimi ve spor öğretmenin istenilen amaca ulaşabilmesi için planlı hareket etmek zorundadır. Bu nedenle beden eğitimi ve spor öğretmenin dersi işleyişine ışık tutacak, sınıfın yaş, cins ve seviyesine uygun planlarla çalışmalı, ders planı yaparken beden eğitimi ve spor öğretmeni öncelikle çalışacağı yerin olanaklarını düşünmeli, çalışacak yer, bahçe, kır, koridor, dersane, teneffüshane olabilir (23).

Ayrıca bu tür yerlerde ne tür derslerin yapılacağı söz konusudur. Bunları da önceden düşünüp, planları ona göre düzenlemek gerekir. Yine planlarda mevsim, hava şartları, ısının yüksek veya düşük olduğu zamanlar, yağmurlu veya açıkta yaptırılacak hareketler saptanmalıdır (18).

Hareket Tasarımı: Ders içerisinde veya dışında kişinin hareketi yapmadan önce kafasında düşünüp ortaya çıkarmasına ve tasarlamasına denir (7).

Transfer: Daha önceden öğrenilen bir konudan yararlanılarak yeni öğrenilecek konunun ortaya çıkmasını kolaylaştırmaya denir (7).

Fırsat Eğitimi: Normalde programa alınmamış konulardan bile olsa çevrede oluşan beden eğitimi ve spor ile ilgili olan konularda ders yapabilme fırsatının doğması ile oluşur.

- Okulun var olan araç ve gereçleri spor tesisleri ve olanakları göz önünde bulundurulur.
- Öğretim etkinliklerinin seçiminde çocukların bireysel kapasiteleri göz önünde bulundurulur.
- Öğrencinin en üst düzeyde gelişimini sağlamak için öğrencilerin özellikleri ve gereksinimleri göz önüne alınır.
- İlginç etkinlikler seçilir. Bu etkinliklerin genel beceriler bölümüne özen gösterilir.
- Öğrencilerin zihinsel, sosyal, bedensel, fiziksel ve duygusal gelişimini sağlayacak becerileri kapsayan etkinliklere yer verir.
- Seçilen etkinlikler bölge koşullarına uygun olur.
- Etkinlikler için yeterli zaman ayrılır.
- Çocuğun gelişimi izlenir.
- Gerekli zaman hesaplanır.
- Önceden prova ve denemeler yapılır.
- Öğrenci kendisini izleyen grubun görebilecekleri bir konumda durur.
- Anlaşılmayan yerler için sorulardan yararlanılır.

- Doğrunun yanında gerektiğinde yanlış da gösterilir ve tartışılır.
- Hareketin tamamının öğrenciler tarafından yapılması sağlanır.
- Öğretim, yöntem düzeyinde veriliyorsa sonunda öğretim basamaklaması özetlenir (30).

3.12.Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Metotsal Yardımcılar

Öğretim uygulamasında öğretme olgusu, sürecin gelişmesi ve kolaylaştırılması için öğretmen tarafından alınan ve uygulananlara metotsal yardım sayesinde öğrencilerin yeni davranışlara uyması kolaylaşır (32).

3.12.1. Materyal Metotsal Yardım:

Bir hareketin kolay yapılmasını sağlayan fiziksel yardımlardır. Örneğin öne takla atma çalışmasında çalışanların elinden tutma, omuzdan çekme, kafasından itme gibi (32).

3.12.2. Mental Metotsal Yardım:

Öğrencinin anlayışına, akıl erdirmesine yönelik metotsal yardım tipidir. Duyumsal ve algısal olmak üzere ikiye ayrılır (32).

3.12.2.1. Duyumsal Mental Metotsal Yardım:

Özendirme, teşvik ödül gibi öğrencilerin hislerine yönelik yardım türüdür (32).

3.12.2.2. Algısal Mental Metotsal Yardım:

Öğrencinin algılanmasına yönelik yardım türüdür. Görsel, işitsel ve sözel olmak üzere üç bölüme ayrılır.

-Genel Bölüm: Öğrencilere hareket düzeltimi, hareketlerde yol gösterme, hareketi yaparak gösterme, basamaklama veya konunun film, saly tpegegöz gibi yardımcı araçlarla göstererek anlatılması (36).

-İşitsel Bölüm:Akustik yardımcıları (sesle yapılan yardımcıları) radyo, kaset çalar gibi yardımcı araçlardan yararlanarak konunun işlenmesi (29).

-Sözel Bölüm:Hareket anlatımı, hareketin genel tanıtımının yapılması, hareketi ayrıntılarıyla anlatarak açıklanması. Günlük hayatımızda ve konuşma dilimizde kullanıldığı gibi anlatılması. Hareket net ve açık bir şekilde anlatılmalı, teknik terimler kullanılmamalıdır. Yapay hareketlerde anlatım daha geniştir. Hareketin anlatımı bazen küçüklerde yeterli olmaz, diğer metotsal yardımcılarıyla birlikte kullanılmalıdır (29).

3.13.Engellilerde Sporun Tarihçesi

Spor; tüm dünyada engelli veya özürsüz herkesin paylaştığı yaşayan bir olgudur. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra sakatlanıp karamsar ve yaşamdan zevk almaz hale gelen kişilerin, sağlık ve öz güven lerini kazanmalarında yardımcı olmuştur. Modern yaşam koşullarına uyumda ve sosyal yaşama tekrar kazandırmada yardımcı olmuştur. Modern yaşam koşullarına uyumda ve sosyal yaşama tekrar kazandırma, engellilerin yaşam standartlarını, kendi kendilerine ayarlamalarının ve üretime katkılarının olması açısından çok önemlidir. Sportif fizik hareketlerinde II. Dünya Savaşı sırasında, Steke omurga sakatlıkları merkezinde Seke Mandeville Hastanesinde yer vermeye başlanmıştır. O günlerde spor omurilikleri zedelemiş, paraplejili, kadın ve erkek hastaların gördükleri tedaviiken bugün daha yaygınlaşmış ve gelişmiştir. Bugün tüm felçli atletlerin katılabildikleri parolimpiyatlar düzenlenmektedir. Paralizi felç anlamına gelen bir kelimedir ve “parolimpiyat” kelimesi buradan türemiştir (31).

28 Temmuz 1948'de ilk kez 16 kişinin katıldığı sakatlar spor festivali yapıldı. 1957 de 24 ülkeden 360 kişi ve 1966 yılına kadar, 48 ülkenin katılımıyla

aslında ne kadar büyük bir açığın olduğu ortaya çıkmıştır. 1960 yılında Roma Olimpiyatları sırasında 21 ülkeden 400 kişinin katıldığı oyunlardan, bu konudaki çalışmaların ilk kez verimli bir ürün elde edilmiştir. 1964'te 23 ülkeden 400 sporcunun katıldığı İngiltere' deki oyunlarda, "Darst" denilen 15 yarıdan (yaklaşık 13,5 m) hedefe isabet ettirilmeye çalışılan, ciritle oynayan oyun en çok ilgi çeken branş olmuştur (31).

Hedefin değişik alanları değerleridir. Atışlar sonunda alınan puanlar toplanmaktadır. Bu oyun açık havada oynanabildiği gibi kapalı salonlarda da küçük oklarla oynanabilir (7).

Steke mandeville oyunlarının kurucusu Sir Ludvig Guttman " Dünyanın her tarafından felçli erkek ve kadınları uluslar arası bir spor hareketi içerisinde birleştirmek istedim" demişti. Bu arada oyunları izleyen halk konu hakkında bilgi sahibi olmuş, hatta 1960 Tokyo Olimpiyatları'ndan sonra devlet sakatların çalışabileceği iki büyük fabrikayı üretime geçirmiştir (2).

3.14.Engellilerde Spor

Fiziksel sakatlığı olmayan, sağlam kişiler tarafından fizik, psikik (psikolojik) ve sosyal destekler sağlamak amacıyla yapılan sportif faaliyetlerin, bedensel engelliler tarafından da yapılabileceği uzun yıllar düşünülmemiştir. Hatta bir kızım sakatlıkların rehabilite edilebileceği dahi uzun yıllar kabul edilmemiştir. Ancak I. ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra yığınlar halinde bedensel engellilerin ortaya çıkması o güne kadar kendi kaderlerine terk edilen hastaların rehabilite edilebileceği düşüncesini akla getirmiştir (31).

Başlangıçta yalnızca fiziksel rehabilitasyon gerekleri yerine getirilmeye çalışılırken, rehabilitasyon anlayışının değişmesi ile birlikte erişebilmek istene

amaçlarda farklılaşmıştır. Bugün artık engelli bir kişinin rehabilitasyonu ile yalnızca hareket özgürlüğünü kazandırmak değil, günlük yaşantısında tamamen bağımsız, başkalarına muhtaç olmadan yaşamını sürdürebilen, tüketici olmaktan kurtulup üretici duruma gelmiş ve devlete vergi ödeyen bir kişi haline getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu sonucu en erken ve en emin yoldan ulaşıp bir taraftan da hastanede kalış süresini en aza indirmek, modern rehabilitasyon programlarının esasını oluşturuyor. Bunu sağlamaya çalışırken, rutin tedavi yöntemlerinin dışına çıkış hastaya yeni bir motivasyon ve taze bir coşku kazandırılmıştır. Ancak yöntemlere de gereksinim duyulmaya başlanmıştır (18).

1 Şubat 1944 tarihinde İngiltere’de Steke Mandaville Spinal Yaralılar Merkezi Başkanı Dr. Ludwig Guttmann, bedensel engellilerin rehabilitasyonunda yeni bir yaklaşımla bulunmaya karar vermiş ve bu kişilere oyun ve müsabaka tarzında spor yaptırmaya başlamıştır. Bu yeni yaklaşımı hastalar ve çevresindekiler tarafından ilgili ile karşılanmış ve ilk yıllardaki masa tenisi, bowling, hedefe küçük oklar atma şeklindeki basit aktivitelerden sonra 28 Temmuz 1948’de 1. Stoke Mandeville oyunlarının organizasyonuna gelinmiştir (18).

16 paraplejik hastanın katılımıyla başlatılan ilk resmi organizasyon gördüğü ilgi ve uyandırdığı heyecan üzerine uluslar arası düzeye getirilmesi planlanmış ve 3 yıl gibi kısa süre sonra bu da gerçekleştirilmiş, İngiltere ve Hollanda’daki sakat sporcular birlikte mücadele etmişlerdir. O zamandan bu yana gerek karşılaşmaların gerekse bunlara katılan ülkelerin sayısı yıldan yıla artmıştır (23).

Asıl büyük rüyanın gerçekleşmesi ise 1960 yılında olmuştur. O yıl, engelliler oyunları ilk kez olimpiyatları izleyerek ve olimpik yarışma kurallarına bağlı kalarak olimpiyat stadına yapılmıştır. Roma oyunlarının başarısından alınan cesaretle, bu festivalin 4 yılda bir, mümkünse Olimpiyatların yapıldığı aynı statta düzenlenmesine karar verilmiştir. 1964 Tokyo Olimpiyatından sonra 400 kadar felçli sporcu Olimpiyat Stadı'nda mücadele etmiş, birçoğu 20.000 km uzaktan gelen engelli sporcular, yeni bir yaşam şekline uyabildikten başka zorlu yarışmalara katılmış ve kendilerini izleyen 100.000 kişiye omurilik yaralanması gibi ağır bir sakatlığın dahi hayatın sonu olmayıp, yeni ve mutlu bir yaşam tarzının başlangıcı olabileceğini kanıtlamışlardır (13).

Engellilerin rehabilitasyon programı içinde sportif aktivitelere yer vermenin iki büyük amacı vardır:

1. Gerekli egzersizleri yaptırmak
2. Hastanedeki sıkıcı ve monoton tedavi programlarında değişiklikler yaratıp, hastanın motivasyonunu arttırmak(35).

Sakatlarda, sportif faaliyetler sayesinde her iki amaca da ulaşılabildiği kanıtlanmıştır. Sporun, bilinen faydalarının yanı sıra sakatlarda getirdiği çok önemli etkileri vardır. Ağır bedensel sakatlıklar, anormal hareketler ve davranış biçimlerinin gelişmesine yol açar. Bu da pisişik (psikolojik) gerginliklerin doğmasına neden olur. Sonunda hasta içine kapanık bir hal anti- sosyal bir tutum içine girer. Oysa spora aktif olarak katılan bir hastanın psikolojik dengesi düzelir ve sakatlığa rağmen hayatı olduğu gibi kabul etmeyi öğrenir. Por aşağılık duygusu ve anksiyete (bunalmak) karşı güçlü ilaç durumundadır. Sporun son ve belki de en asil amacı ise skat kişiye dış dünya ile temas sağlama olanağı

vermesidir.Sportif aktiviteler, sakatlıkları geçici olanlarda iyileşmeyi hızlandırır, kuvvet, dayanıklılık ve koordinasyonunu artırır. Sürekli bir sakatlığa mahkum olanlarda ise spor, yeni bir yaşam boyutu gibidir.Bireysel sporlar yönünden sakatlıklar ve bunların yapabilecekleri spor türleri şu şekilde gruplandırılmaktadır: (35).

1. İki taraflı bacak arızası:Amputasyon, kısalık, kontraktör okçuluk, cirit, gülle, 25 m. Yüzme
2. İki taraflı kol arızası:Amputasyon, kısalık, kontraktör) 75 m. Koşu uzun atlama, 25 m. Yüzme
3. Tek taraflı bacak arızası:Amputasyon, kısalık, kontaktör 50 m. protezli yürüyüş, ok, cirit, bgülle tma 50 m. yüzme
4. Tek taraflı kol arızası:Amputasyon, kısalık, kontraktör 75 m. koşu, uzun atlama, gülle, cirit, 50 m. yüzme
5. Körlük :60 m. Koşu, Durduğu yerden uzun atlama, gülle, yüzme
6. Parapleji ve iki taraflı polio felci (35).

Müsabakalarda alınan puanların hesaplanması için belli zaman ve mesafe birimleri ve bu birimlere göre puan oranları hesaplanmıştır.Aslında bu tür kurallara bağlı, belli kalıplar ve organizasyonlar içinde yapılan sportif faaliyetler, sakatların spor yapabilmesi için tek seçenek değildir. Bu sporeların bir kısmını ülkemizdeki sakatlara uygulamanın maddi güçlükleri vardır. Örneğin; paraplejik hastaların üst ekstremitelerinin güçlenmesi için çok yararlı bir spor dalı olan okçuluğun malzeme teminindeki güçlükler yüzünden yaptırma şansını bulamamaktayız. Buna karşılık masa tenisi, tekerlekli iskemle yarışı ve hastalar için hem çok zevkli hem de çok yararlı egzersizleri kapsayan tekerlekli iskemle

slalomu, biraz düzlük bulunan yerlerde kolaylıkla yaptırılabilir. Ayrıca grup halinde tekerlekli iskemle üzerinde oynanabilen oyunlarda diğer spor dalarındaki eş değerde yararlar sağlanabilir (14).

Sakatların rehabilitasyonu ile uğraşan tedavi merkezlerinde ve spor teşkilatımızda bu konunun üzerinde durulduğu takdirde hastaların daha mutlu, güler yüzlü ve heyecanlı çalışmalarını aldıkları sonuçlar, harcanan ufak çabaların verimli karşılığını ortaya koymaya yetecektir (14).

3.15. Engellilerde Sporun Amacı

Sağlıklı bireylerin bedensel ve ruhsal gerilimlerden kurtulmaları, yaşam koşullarının fiziksel uygunluk sağlayabilmeleri için önerilen sportif aktivitelerin ve sporun, engelli kişiler tarafından da yapılabileceği uzun yıllar düşünülmemiştir (2).

Fiziki konumdan sporun faydası sınırsızdır. Spor, klasik tedavi edici egzersizlerle kıyaslandığında, hastayı eğlendirmesi ve hayata başlaması açısından üstünlük göstermektedir. Sakatlarda sporun en asıl amacı ise sakat insana dış dünya ile temas imkanı vermesidir. Zihni ve vücudu çalıştırdığı, güven, disiplin, rekabet ve arkadaşlık hislerini uyandırdığı için topluma dönme ve yararlı olabilme imkânlarını büyük çapta artırır. Bazı spor dallarında örneğin; ok atma, bilardo, masa tenisi ve yüzme de engellilerin normal kişilerle mücadele ettikleri görülebilir (18).

Ok atma kol ve gövde kaslarını kuvvetlendirmek için ideal bir spordur. Yayın gerilmesi için gereken kuvvet 18-20 kg olarak hesaplanmıştır. Paraplejilerde okçuluk özellikle yararlıdır. Antrenmanlılığın en bariz etkileri basketbolcularda görülür. Bunlardaki sinir kas- koordinasyonu inanılacak gibi

değildir. Sahayı tekerlekli sandalyeyle kat ederken, topu tutmak başka, oyuncuyu geçmek, topun yolunu kesmek ve topu atmak tekniğini mükemmel öğrenmişlerdir (15).

Engellilerde spora en az normal insanlar kadar ihtiyaç duyarlar. Spor engelli kişiyi topluma ve üretime kazandırmasının yanı sıra onun sağlam olan vücut adalelerini güçlendirip günlük hayatını kolaylaştırır. Ayrıca bazı tür engellilerde gelişebilecek segonder kontraktürleri engellenecektir. Örneğin; her iki kolu da ampute olmuş bir engelli de sürekli olarak günlük işlerde ayaklarını kullanmaya bağlı olarak (ör; yemek yerken) ortaya çıkan kifozun gelişimi spor yaparak önlenir. Ya da tek bacağı ampute bir kişi de spor yoluyla denge hissi ve kabiliyeti geliştirilirse kalan tek bacak çok daha kullanışlı hale getirilmiş olur (16).

3.16.Engellilerde Beden Eğitiminin Amaçları

Engellilerde beden eğitiminin amacı beden eğitiminin aynısıdır ki bunlar; psikomotor davranışlarını değiştirmek, vücudun hareket kapasitelerini anlamaktır.

3.16.1. Bilişsel davranışların amaçları

- Oyun ve oynama davranışlar; öğrenme ve oyun aynı anda meydana gelir.
- Motor fonksiyonlarını idrak etme ve duyuları, hisleri birleştirme; görsel, işitme, dokunma duyuları geliştirilir. Zeka konuşma ve motor fonksiyonları duyu birleşmesi içinde artar.
- Yaratıcılığı ifade ve anlatım; harekette ve düşüncede yaratıcılığı artırır. Ayrıca yeni oyunlar, danslar ve hareketlerin yaratılmasının sağlar (32).

3.16.2. Duyuşsal Davranışların Amaçları

-Pozitif kişisel fikir ve görüş; vücudun hareket esnasındaki kapasitesinin anlaşılmasını geliştirir.

-Sosyal yetenek, sosyal çevreden soyutlanmayı, dışlanmayı azaltır, arkadaşlığı ve iyi sporculuğu nasıl geliştireceğini anlar.

-Eğlence ve gerilimin açığa çıkması; egzersize ilgi artar, eğlenmeyi ve mutluluğu yaşar, gerilimin sağlıklı bir şekilde ortadan kalkmasını sağlar ve gevşemeyi önler (32).

3.16.3. Devinişsel Davranışların Amaçları

-Motor becerileri ve örnekleri; temel motor becerilerini ve örneklerini öğrenir.

-Fiziksel ve motor sağlığı; ideal fiziksel olgunluğu sağlar. Kas kuvvetini dayanıklılığını ve esnekliğini geliştirir ve görünüşü güzelleştirir.

-Serbest zaman becerileri; bireysel ve grup oyunları, sporları dans gibi aktivitelerdeki becerileri geliştirir. Beden eğitiminde öğrendiklerini rekreatif amaçlara transfer edebilir, aktarabilir.Kısaca beden eğitiminin faydalarını şöylece özetleyebiliriz:Engellilerde duygusal ve toplumsal gelişim birbiriyle karşılıklı etkileşim halindedir. Birey duygusal gelişimini kazandıktan sonra topluma katkıda bulunabilir. Sportif etkinlikler aracılığıyla engelli birey kendini kabul eder. Çevresiyle uyum sağlar ve yaptığı işte daha verimli olabilir (33).

Yapılan araştırmalarda engelli gençlerin sportif etkinliklere katılımıyla ruhsal sorunların önemli ölçüde ortadan kalktığı kas, eklem ve kemik hastalıklarında, kalp damar hastalıklarında iyileştirmelerin olduğu görülmektedir.Uygun bir spor dalına gencin fiziksel gelişimi ile birlikte kişilik ve

kişilikle ilgili kavramları (kendilik kavramı, kendini değerli hissetme, benlik saygısı gibi) olumlu yönde geliştirilebilmesinde faydalıdır (35).

Ağır bedensel sakatlıkların çocuk ve gençlerde anormal hareket ve davranış biçimlerinin gelişmesine yol açtığı, onların içine kapanık, karamsar, anti sosyal tutm ve davranış sergilemelerine neden olduğu bilinmektedir. Engelli birey spor yoluyla başarı kazanabilir ve hayatı olduğu gibi kabul edebilir. Her spor etkinliği engelliler için toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Sportif etkinliklerle duygularını ifade etme olanağı bulan engelli gençler saldırganlık, öfke, utangaçlık gibi duygularda boşalma sağlar ve bu duygularını kontrol etmesini öğrenir (36).

3.17. Engellilerde Sporun Tıbbi Yönü

Engellilerin yaşam koşullarına, fiziksel uyum sağlayabilmeleri ve ruhsal gerilimden kurtulmaları için önerilebilecek en uygun yöntem sportif etkinliklerden ibarettir. Engelli rehabilitasyonunda sporun amacı, her şeyden önce yeniden güçlenmedir. Yeniden güçlenmenin en önemli koşulu tedavi egzersizlerini devamlı ve düzenli şekilde yapmaktır. Amaca erişmek için yapılması gereken egzersiz programlarının süresi aylar hatta yıllar sürebilir. Bu kadar uzun süre, bıktırıcı ve monoton tarzda, hastane ortamında egzersiz yapmanın motivasyonu oldukça zordur. Hastayı sıkıcı ortamdan uzaklaştırmak ona yeni şevk ve heyecan aşılama için yeni bir uyarana gereksinim vardır. İşte bu yeni uyaran spordan başka bir şey değildir (9).

Her türden sportif etkinliklerin yapılması ile bedensel eksiklikleri ya da zayıflıkları önemli ölçüde giderme olanağı vardır. Hareket azlığı, tüm sistemlerde

ciddi kayıplara ve zayıflıklara yol açmakla birlikte en belirgin etkiler hareket sistemi elemanlarında ortaya çıkmaktadır (12).

Uzun süren hareketsizlikler sonunda kalp ve dolaşım sistemi büyük zarar görür ve temel gereksinimlerin üzerindeki metabolik ihtiyaçları karşılayamaz duruma gelir. Hareketsizliğin uzun sürdüğü durumlarda bu olumsuzluklardan etkilenen doku ve sistemler durmadan artar ve bir noktadan sonra yaşamı tehlikeye sokacak duruma gelir. Kas gücünün artması için en önemli koşul ise belli bir dirence karşı yeterli sayıda hareketin tekrar edilmesidir (7).

3.18.Engellilerde Spor ve Fizyoterapist

Fizyoterapistler, engelliler için fiziksel eğitim programların planlanmasında çalışan ekibin önemli üyesidirler. Özellikle fiziksel aktivitelerin engelli sporcularda aşırı yorgunluk ve spor yaralanması olmadan en az enerji harcamasıyla uygulanabilmesi için çalışırlar.Sporun ömür boyu sürdürülecek rehabilitasyonu gerçekleştiren önemli bir olgu olduğu bilincinde her engelli için uygun sportif veya rekreasyonel aktivite hedefleyerek bunun oluşturulmasındaki önemli aşamalarda ciddi bir çalışma potansiyeli ortaya koyarlar (11).

3.19.Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi

Zihinsel engellili çocuklarda genellikle bedeni gelişiminde akranları olan normallerde büyük bir gerilik göstermezler. Ama sosyal ve ekonomik nedenlerin etkisi ile zihinsel engellili olanlar diğer bir deyimle sosyo-ekonomik durumu itibari ile fakir aile çocukları olanlar, gelişim için gerekli bakım ve ihtimamı görememiş çocukların bedeni gelişiminde belirgin bir gerilik görülmektedir. Zihinsel engelli çocukların bedensel hareketlerinde büyük ve küçük adalelerin kullanılmasında bir gerilik ve birçok acayıplikler görülmektedir. Bunu sadece

zihni gerilik sonucu ortaya çıkmış bir durum olarak görmek ve kabul etmek hatalı olur. Çünkü zihinsel engelli çocuklar bu yeteneklerini geliştirmek için gerekli pratikleri yapmaktan mahrum edilirler. Bu yeteneklerin gelişmesi büyük ölçüde sağlanan yaşantılarla ilgilidir. Onun için genellikle gelişim olanaklarından yoksun kılındıklarından geri kalmış olabilirler. Zihinsel engelli çocukların devimsel gelişimi organları çeşitli yerlerde kullanma olanağı verilerek sağlanabilir (21).

3.20.Engelliler İçin Uygun Sporlar

Değişik nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan kas hastalıkları, beraberinde kas zayıflığı, hareket kısıtlılığı, günlük yaşam aktivitelerini yapmada güçlükleri getirmede ve ileri vakalarda ağır tıbbi sonuçlar açığa çıkarabilmektedir (31).

Günümüzde aktif olmayan kişilerde yaşamın hastalığın ilerleyişini ve psikolojik problemleri arttırmasının belirlenmesinden sonra egzersiz ve spor programları tedavi de etkin rol oynamaya başladılar. Artık günümüzde bu tür hastalıkların tedavisinde hastalar ilaç tedavisi yapılarak kaderlerine terk edilmekte fizyoterapistlerin gözetiminde rehabilitasyon, spor ve rekreasyon programları da düzenlenmektedir (32).

Engellerine göre bireylerin katılabilecekleri spor dalları şunlardır:Jimnastik, masa tenisi, yüzme, atletizmin bazı dalları (tekerlekli sandalye ile gülle, cirit, disk atma, sürat ve dayanıklılık yarışları) sportif oyunları (basketbol, voleybol vb.) okçuluk, hedefe cirit saplama vb. (19).

4.GEREÇ VE YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma engelli okullarında Beden Eğitimi dersinin programdaki yeri ve işlenişinin değerlendirilmesine yönelik bir çalışmadır.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini zihinsel, işitme ve görme engelli devlet okullarında görev yapan beden eğitimi derslerine giren öğretmenler oluşturmuştur.

Bu doğrultuda, 22 (Doğu Anadolu bölgesinde: Erzurum, Elazığ, Malatya Güneydoğu Anadolu Bölgesinde: Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep, İç Anadolu Bölgesinde: Ankara, Eskişehir, Kayseri, Karadeniz Bölgesinde: Samsun, Ordu, Amasya, Akdeniz Bölgesinde: Antalya, Adana, Afyonkarahisar, Ege Bölgesinde: Denizli, İzmir Uşak, Marmara Bölgesinde: İstanbul, Bursa Edirne, Çanakkale) ilde zihinsel, işitme ve görme engelli okullarında görev yapan ve beden eğitimi derslerine giren 90 öğretmende araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

4.3. Veri Toplama Araçları

Anket sorularının hazırlanması sırasında öncelikle benzeri konularda yapılan çalışmaların soru içerikleri incelenmiştir. Tarama sonucu oluşturulan anket soruları, sosyal alanda çalışmaları bulunan uzman kişilere kontrol ettirilmiştir. Bu yolla engelli okullarında beden eğitimi derslerine giren öğretmenlere yönelik 38 soru oluşturulmuştur. Ayrıca, anket sorularının güvenilirliği, uygunluğu, anlaşılabilirliği ve anlamlılığını kontrol etmek amacıyla, anket yapılacak kişi sayının % 20'sine uygulama yapılmış ve bu yolla anket sorularında tespit edilen 8 problemlilik soru çıkartılmış ve aksaklıklar düzeltilmiştir.

Anket 30 sorulu çoktan seçmeli 3'lü skalaya göre (hiç, kısmen, tamamen) yapılmıştır. Ayrıca 6 soruluk kişisel bilgi formu uygulanmıştır.

4.4.Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak olan ölçme aracının öğretmenlere uygulanabilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden izin alınmıştır. Alınan izin doğrultusunda, 7 bölgede toplam 22 ilde zihinsel, işitme ve görme engelli okullarında görev yapan toplam 90 öğretmene, araştırmacı tarafından ölçme aracı ulaştırılmış, gerekli açıklamalar yapılmış ve ölçme araçlarının cevaplandırılması sağlanarak geri alınmıştır.

4.5.İstatiki analizi

Verilerin analizi için ayrıca SPSS for Windows Version 15 paket programı kullanılmıştır.

Araştırmamızda ki-kare analiz yöntemi kullanılmıştır.

Anketin iç güvenilirlik kat sayısı (Cronbach Alpha Katsayısı) $\alpha = 0,70$ bulunmuştur. $P < 0,05$ düzeyi istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

5.BULGULAR

Beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin demografik bilgilerine yönelik ve tüm anket bulguları aşağıda tablolaştırılarak sunulmuştur.

5.1.Demografik Bilgiler İle İlgili Bulgular

Tablo 5: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları.

Cinsiyet	n	%
Bayan	35	38,9
Erkek	55	61,1
Toplam	90	100,0

Tablo 5’de Anketimize katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre % 38.9 (35 bayan), % 61.1 (55 erkek) olmak üzere toplam 90 beden eğitimi dersine giren öğretmen olarak değerlendirmeye katılmışlardır.

Tablo 6: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Medeni Durumları.

Medeni durum	n	%
Evli	44	48,9
Bekar	46	51,1
Toplam	90	100,0

Tablo 6’da anketimize katılan, beden eğitimi derslerine giren öğretmenlerin medeni durumlarına bakıldığında evli olanlar %48.9 (44 kişi), bekar %51.1 (46 kişi) olmak üzere toplam 90 öğretmen istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 7: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullara Göre Dağılımları.

Görev yaptığı okul	n	%
Zihinsel	50	55,6
Görme	24	26,7
İşitme	16	17,8
Toplam	90	100,0

Tablo 7’de Anketimize katılan öğretmenlerin görev yaptığı okullarına göre dağılımlarına bakıldığında zihinsel % 55.6 (50 kişi), görme % 26.7 (24 kişi),

işitme %17.8 (16 kişi) olmak üzere toplam 90 öğretmen istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 8: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Nüfus Cüzdan Yaşı Dağılımları.

yaş	n	%
25 ve altı	15	16,7
26-30	40	44,4
31-35	31	34,4
36-40	4	4,4
Toplam	90	100,0

Tablo 8 de Anketimize katılan öğretmenlerin yaşlarına bakıldığında 25 ve altı % 16.7 (15 kişi), 26-30 arası % 44.4 (40 kişi), 31-35 arası % 34.4 (31 kişi), 36-40 arası % 4.4 (4 kişi) olmak üzere istatistiksel olarak bulunmuştur.

Tablo 9: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Eğitim Kurumu Dağılımları.

Mezun oldukları eğitim kurumu	n	%
Eğitim Fakültesi	29	32,2
Besyo	43	47,8
Diğer Fakülteler	14	15,6
Yüksek Lisans	4	4,4
Toplam	90	100,0

Tablo 9’da Anketimize katılan öğretmenlerin en son mezun olduğu eğitim kurumlarına bakıldığında eğitim fakültesi % 32.2 (29 kişi), besyo % 47.8 (43 kişi), diğer fakülteler % 15.6 (14 kişi), yüksek lisans % 4.4 (4 kişi) olmak üzere istatistiksel olarak tespit edilmiştir.

Tablo 10: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kıdemi Dağılımları.

Meslek kıdem dahili	n	%
5 ve daha az	27	30,0
6-10	42	46,7
11-15	18	20,0
16-20	3	3,3
Toplam	90	100,0

Tablo 10’da Anketimize katılan öğretmenlerin öğretmenlik meslek kıdemlerine bakıldığında 5-daha az % 30.0 (27 kişi), 6-10 % 46.7 (42 kişi), 11-15 % 20.0 (18 kişi), 16-20 % 3.3 (3 kişi) olmak üzere istatistiksel olarak bulunmuştur.

5.2. Anket Soruları İle İlgili Bulgular

Tablo 11: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Okullarına Göre Engelliler İle İlgili Aldıkları Eğitimi Yeterli Bulma Durumlarının Değerlendirilmesi.

değişkenler	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	11	22,0	32	64,0	7	14	50	100
Görme	4	16,7	19	79,2	1	4,2	24	100
İşitme	3	18,8	12	75,0	1	6,3	16	100
Toplam	18	20,0	63	70,0	9	10,9	90	100

$X^2=2,690$ sd.=4 p>0,05

Tablo 11’de beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin okullarına göre engelliler ile ilgili aldıkları eğitimi yeterli bulma durumları görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenin %22,0’si (11 kişi) tamamen, %64,0 (32 kişi) kısmen, %14’ü (7 kişi) hiç düzeyinde aldıkları eğitimi yeterli bulmakta; görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenin %16,7’si (4 kişi) tamamen, %79,2’i (19 kişi) kısmen, %4,2’ü (1 kişi) hiç düzeyinde aldıkları eğitimi yeterli bulmakta; İşitme engelli ilköğretim

okulunda çalışan beden eğitimi öğretmeninin %18,8'i (3 kişi) tamamen, %75,0'i (12 kişi) kısmen,) %6,3'ü (1 kişi) hiç düzeyinde aldıkları eğitimi yeterli bulmaktadır.

Ayrıca Tablo 11'de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engellilerde beden eğitimi ve spor dersi öğretim programına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 12: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Okullarına Göre Engelliler İle İlgili Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Alma Durumlarının Değerlendirilmesi.

değişkenler	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	13	26,0	30	60,0	7	14,0	50	100
Görme	7	29,2	17	70,8	0	0,0	24	100
İşitme	3	18,8	12	75,0	1	6,3	16	100
Toplam	18	25,6	59	65,6	8	8,9	90	100

$X^2=4,700$ $sd.=4$ $p>0,05$

Tablo 12'de beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin okullarına göre engelliler ile ilgili beden eğitimi ve spor dersi alma durumları görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %26,0'si (13 kişi) tamamen, %60,0'ı (30 kişi) kısmen,, %14'ü (8 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %29,2'si (7 kişi) tamamen, %70,8 'i (17 kişi) kısmen düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %18,8'i (3 kişi) tamamen, %75,0'i (12 kişi) kısmen, , %6,3'ü (1 kişi) hiç düzeyinde eğitim hayatında beden eğitimi ve spor dersi aldığı görülmektedir.

Ayrıca Tablo 12'de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim hayatında beden eğitimi ve spor dersi alma durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 13: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Eğitim Hayatında Engelliler İçin Özel Eğitim Dersleri Alma Durumlarının Değerlendirilmesi

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	19	38.0	24	48,0	7	14.0	50	100
Görme	9	37.5	15	62,5	0	0.0	24	100
İşitme	6	37.5	8	50,0	2	12.5	16	100
Toplam	34	37.8	47	52.2	9	10.0	90	100

$$X^2=4,015$$

$$sd.=6$$

$$p>0,05$$

Tablo 13’de beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin eğitim hayatında engelliler için özel eğitim dersleri alma durumları görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %38.0’si (19 kişi) tamamen, %48’i (24 kişi) kısmen, %14’ü (7 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %37,5’si (9 kişi) tamamen, %62,5’i (15 kişi) kısmen, düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %37,5 (6 kişi) tamamen, %50,0’i (8 kişi) kısmen, %12,5’ü (2 kişi) hiç düzeyinde özel eğitim dersleri alma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 13’de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre özel eğitim dersleri alma durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 14: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Eğitim Öğretim Yılı İçerisinde Seminer Ve Eğitim Programına Katılma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	16	32.0	29	58,0	5	10.0	50	100
Görme	5	20.8	19	79,2	0	0.0	24	100
İşitme	6	37.5	8	50,0	2	12.5	16	100
Toplam	27	30.0	56	62,2	7	7.8	90	100

$$X^2=5,317$$

$$sd.=64$$

$$p>0,05$$

Tablo 14’de beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma durumları görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %32,0’si (16 kişi) tamamen, %58,0’ı (29 kişi) kısmen, %10,0’ü (5 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %28,8’si (5 kişi) tamamen, %79,2’i (19 kişi) kısmen, düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %37,5 (6 kişi) tamamen, %50,0’i (8 kişi) kısmen, %12,5’ü (2 kişi) hiç düzeyinde eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 14’de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 15: Beden Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Eğitim Öğretim Yılı İçerisinde Seminar Ve Eğitim Programına Katılma İsteklerinin Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	n	%	N	%	N	%
Zihinsel	35	70.0	15	30.0	0	0.0	50	100
Görme	9	37.5	14	58.3	1	4.2	24	100
İşitme	10	62.5	6	37.5	0	0.0	16	100
Toplam	54	60.0	35	38.9	1	1.1	90	100

$$X^2=8,982$$

$$sd.=4$$

$$p<0,05$$

Tablo 15’de beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma istekleri görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %70,0’si (35 kişi) tamamen %30,0 (15 kişi) kısmen, düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi

öğretmenlerinin %37,5'si (9 kişi) tamamen, %58,3'i (14 kişi) kısmen, %4,2'ü (1 kişi) hiç düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %62,5 (10 kişi) tamamen, %37,5'i (6 kişi) kısmen, düzeyinde eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma istekleri görülmektedir.

Ayrıca Tablo 15'de beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma istekleri durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p < 0,05$) olduğu görülmektedir.

Tablo 16: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Veren Bir Öğretmen Olarak Beden Eğitimi Ve Spor Dersinin Faydaları Ve Etkileri Konusunda Yöneticilerine Yönelik Bilgilendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	22	44.0	25	50,0	3	6.0	50	100
Görme	6	25.0	16	66,7	2	8.3	24	100
İşitme	4	25.0	11	68,8	1	6.3	16	100
Toplam	32	35.6	52	57,8	6	6.7	90	100

$$X^2=4.695$$

$$sd.=6$$

$$p>0,05$$

Tablo 16'da öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi ve spor dersi veren bir öğretmen olarak beden eğitimi ve spor dersinin faydalar ve etkileri konusunda yöneticilerinize yönelik bilgilendirme çalışmaları görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %44.0 (22 kişi) tamamen, %50,0'ı (25 kişi) kısmen, %6.0'ı (3 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %25.0'ı (6 kişi) tamamen, %66.7'i (16 kişi) kısmen, %8.3'i (2 kişi) hiç düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi

öğretmenlerinin ise %25.0'i (4 kişi) tamamen %68.8 (11 kişi) kısmen,%6.3 (1 kişi) hiç düzeyinde beden eğitimi ve spor dersi veren bir öğretmen olarak beden eğitimi ve spor dersinin faydalar ve etkileri konusunda yöneticilerinize yönelik bilgilendirme çalışması durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 16'da öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi ve spor dersi veren bir öğretmen olarak beden eğitimi ve spor dersinin faydalar ve etkileri konusunda yöneticilerinize yönelik bilgilendirme çalışması durumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 17: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların, Öğrencilerin Eğitim İhtiyaçlarını Karşılama Niteliğinin Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	8	16.0	39	78.0	3	6.0	50	100
Görme	3	12.5	18	75.0	3	12.5	24	100
İşitme	2	12.5	14	87.5	0	0	16	100
Toplam	13	14.4	71	78.9	6	6.7	90	100

$$X^2=2.715$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 17'de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programındaki amaçların, öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılama niteliğinin değerlendirilmesi durumları görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %16.0'ı (8 kişi) tamamen, %78.0'ı (39 kişi) kısmen, %6.0'ı (3 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %12.5'ı (3 kişi) tamamen, %75.0'i (18 kişi) kısmen, %12.5'i (3 kişi) hiç düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise

%12.5'i (2 kişi) tamamen, %87.5'i (14 kişi) kısmen, düzeyinde programdaki amaçlar toplumun ihtiyaçlarını karşılama durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 17'de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre programdaki amaçların öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılama durumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 18: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların, Öğrencilerin Topluma Uyumunu Kolaylaştırma Durumunun Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	17	34.0	29	58.0	4	8.0	50	100
Görme	4	16.7	17	70.8	3	12.5	24	100
İşitme	5	31.3	11	68.8	0	0	16	100
Toplam	26	28.9	57	63.3	7	7.8	90	100

$X^2=4,172$ $sd.=4$ $p>0,05$

Tablo 18'de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programındaki amaçların, öğrencilerin topluma uyumunu kolaylaştırma durumları görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %34.0'ı (17 kişi) tamamen, %58.0'ı (29 kişi) kısmen, %8.0'ı (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %16.7'ı (4 kişi) tamamen, %70.8'i (17 kişi) kısmen, %12.5'i (3 kişi) hiç düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %31.3'i (5 kişi) tamamen, %68.8'i (11 kişi) kısmen, düzeyinde programdaki amaçlar öğrencilerin topluma uyumunu kolaylaştırma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 18'de beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre programdaki amaçlar öğrencilerin topluma uyumunu kolaylaştırma durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 19: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların İfadelerinin Yeterince Açık Ve Net Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	8	16.0	36	72.0	6	12.0	50	100
Görme	3	12.5	19	79.2	2	8.3	24	100
İşitme	3	18.8	13	81.3	0	0	16	100
Toplam	14	15.6	68	75.6	8	8.9	90	100

$$X^2=2,424$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 19’da öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programındaki amaçların ifadelerinin yeterince açık ve net olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %16.0’ı (8 kişi) tamamen, %72.0’ı (36 kişi) kısmen, %12.0’ı (6 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %12.5’i (3 kişi) tamamen, %79.2’i (19 kişi) kısmen, %8.3’i (2 kişi) hiç düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %18.8’i (3 kişi) tamamen, %81.3’i (13 kişi) kısmen, düzeyinde programdaki amaçların ifadeleri yeterince açık ve net olma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 19’da beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre programdaki amaçların ifadeleri yeterince açık ve net olma durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 20: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların Gerçekleşebilecek Nitelikte Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	8	16.0	38	76.0	4	8.0	50	100
Görme	3	12.5	18	75.0	3	12.5	24	100
İşitme	6	37.5	8	50.0	2	12.5	16	100
Toplam	17	18.9	64	71.1	9	10.0	90	100

$$X^2=6.345$$

$$sd.=6$$

$$p>0,05$$

Tablo 20’de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programındaki amaçların gerçekleşebilecek nitelikte olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %16.0’ı (8 kişi) tamamen, %76.0’ı (38 kişi) kısmen, %8.0’ı (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %12.5’i (3 kişi) tamamen, %75.0’i (18 kişi) kısmen, %12.5’i (3 kişi) hiç düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %37.5’i (6 kişi) tamamen, %50.0’i (8 kişi) kısmen, %12.5’i (2 kişi) hiç, düzeyinde programdaki amaçların gerçekleşebilecek nitelikte olma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 20’da beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre programdaki amaçların gerçekleşebilecek nitelikte olma durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 21: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Amaçların Konu Alanının Özelliklerine Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	12	24.5	33	67.3	4	8.2	49	100
Görme	5	20.8	18	75.0	1	4.2	24	100
İşitme	5	31.3	10	62.5	1	6.3	16	100
Toplam	22	24.7	61	68.5	6	6.7	89	100

$$X^2=1,054$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 21’de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programındaki amaçların konu alanının özelliklerine uygun olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %24.5’i (12 kişi) tamamen, %67.3’i (33 kişi) kısmen, %8.0’i (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.8’i (5 kişi) tamamen, %75.0 (18 kişi) kısmen, %4.2’i (1 kişi) hiç düzeyinde ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %31.3’i (5 kişi) tamamen, %62.5’i (10 kişi) kısmen, %6.3’i (1 kişi) hiç, düzeyinde programdaki amaçların konu alanının özelliklerine uygun olma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 21’de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre programdaki amaçların konu alanının özelliklerine uygun olma durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 22: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programındaki Genel Ve Özel Amaçların Kendi İçlerinde Birbirleriyle Tutarlı Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	10	20.0	37	74.0	3	6.0	50	100
Görme	5	20.8	19	79.2	0	0	24	100
İşitme	6	37.5	9	56.3	1	6.3	16	100
Toplam	21	23.3	65	72.2	4	4.4	90	100

$$X^2=3,882$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 22’de öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programındaki genel ve özel amaçların kendi içlerinde birbirleriyle tutarlı olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.0’ı (10 kişi) tamamen, %74.0’ı (37 kişi) kısmen, %6.0’ı (3 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.8’i (5 kişi) tamamen, %79.2’i (19 kişi) kısmen, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %37.5’i (6 kişi) tamamen, %56.3’i (9 kişi) kısmen, %6.3’i (1 kişi) hiç, düzeyinde programdaki amaçların genel ve özel amaçlar kendi içlerinde birbirleriyle tutarlı olma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 22’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre programdaki amaçların genel ve özel amaçlar kendi içlerinde birbirleriyle tutarlı olma durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 23: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programı İçeriğinin Ders Amaçlarıyla Tutarlı Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	8	16.0	41	82.0	1	2.0	50	100
Görme	7	29.2	17	70.8	0	0	24	100
İşitme	6	37.5	9	56.3	1	6.3	16	100
Toplam	21	23.3	67	74.4	2	2.2	90	100

$$X^2=5,728$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 23’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programı içeriğinin ders amaçlarıyla tutarlı olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %16.0’ı (8 kişi) tamamen, %82.0.0’ı (41 kişi) kısmen, %2.0’ı (1 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %29.2’si (7 kişi) tamamen, %70.8.’i (17 kişi) kısmen, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %37.5’i (6 kişi) tamamen, %56.3’i (9 kişi) kısmen, %6.3’i (1 kişi) hiç, düzeyinde programın içeriği ders amaçlarıyla tutarlı olma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 23’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre programın içeriği ders amaçlarıyla tutarlı olma durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 24: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programı İçeriğinin Öğrencilerin İlgilerine Ve İhtiyaçlarına Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	9	18.0	36	72.0	5	10.0	50	100
Görme	3	12.5	17	70.8	4	16.7	24	100
İşitme	7	43.8	8	50.0	1	6.3	16	100
Toplam	19	21.1	61	67.8	10	11.1	90	100

$$X^2=6.930$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 24’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programı içeriğinin öğrencilerin ilgilerine ve ihtiyaçlarına uygun olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %18.0’ı (9 kişi) tamamen, %72.0’ı (36 kişi) kısmen, %10.0’ı (5 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %12.5’si (3 kişi) tamamen, %70.8’i (17 kişi) kısmen, %16.7’i (4 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %43.8’i (7 kişi) tamamen, %50.0’i (8 kişi) kısmen, %6.3’i (1 kişi) hiç, düzeyinde programın içeriği öğrencilerin ilgilerine ve ihtiyaçlarına uygun olma durumları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 24’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre programın içeriği öğrencilerin ilgilerine ve ihtiyaçlarına uygun olma durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 25: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programında Önerilen Metod Ve Tekniklerin Beden Eğitimi Dersinde Kullanılmaya Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	12	24.0	37	74.0	1	2.0	50	100
Görme	5	20.8	16	66.7	3	12.5	24	100
İşitme	7	43.8	9	56.3	0	0	16	100
Toplam	24	26.7	62	68.9	4	4.4	90	100

$X^2=7,656$ $sd.=4$ $p>0,05$

Tablo 25’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programında önerilen metod ve tekniklerin beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %24.0’ı (12 kişi) tamamen, %74.0’ı (37 kişi) kısmen, %2.0’ı (1 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.8’si (5 kişi) tamamen, %66.7’i (16 kişi) kısmen, %12.5’i (3 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %43.8’i (7 kişi) tamamen, %56.3’i (9 kişi) kısmen, düzeyinde programda önerilen metod ve teknikler beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 25’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre programda önerilen metod ve teknikler beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 26: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersi Programında Önerilen Araç Ve Gereçlerin Beden Eğitimi Dersinde Kullanılmaya Uygun Olma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	8	16.0	37	74.0	5	10.0	50	100
Görme	5	20.8	16	66.7	3	12.5	24	100
İşitme	2	12.5	13	81.3	1	6.3	16	100
Toplam	15	16.7	66	73.3	9	10.0	90	100

$X^2=1,090$ $sd.=4$ $p>0,05$

Tablo 26’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersi programında önerilen araç ve gereçlerin beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin % 16.0’ı (8 kişi) tamamen, %74.0’ı (37 kişi) kısmen, % 10.0’ı (5 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.8’si (5 kişi) tamamen, %66.7’i (16 kişi) kısmen, %12.5’i (3 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %12.5’i (2 kişi) tamamen, %81.3’i (13 kişi) kısmen, %6.3’i (1 kişi) hiç, düzeyinde programda önerilen araç ve gereçler beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 26’da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre programda önerilen araç ve gereçler beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 27: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında Ki Haftalık Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Süresini Yeterli Bulma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	9	18.0	29	58.0	12	24.0	50	100
Görme	2	8.3	18	75.0	4	16.7	24	100
İşitme	2	12.5	11	68.0	3	18.8	16	100
Toplam	13	14.4	58	64.4	19	21.1	90	100

$$X^2=2,348$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 27’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında ki haftalık beden eğitimi ve spor dersi süresini yeterli bulma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %18.0’ı (9 kişi) tamamen, %58.0’ı (29 kişi) kısmen, %24.0’ı (12 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %8.3’si (2 kişi) tamamen, %75.0’i (18 kişi) kısmen, %12.5’i (3 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %12.5’i (2 kişi) tamamen, %68.8’i (11 kişi) kısmen, %18.8’i (3 kişi) hiç, düzeyinde kuruluşunuzda ki haftalık beden eğitimi ve spor dersi süresini yeterli bulma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 27’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşunuzda ki haftalık beden eğitimi ve spor dersi süresini yeterli bulma durumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 28: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında ki Haftalık Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Olarak Fiziki Koşulların Yeterli Olma Durumunun Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	N	%	n	%
Zihinsel	11	22.0	28	56.0	11	22.0	50	100
Görme	5	20.8	17	70.8	2	8.3	24	100
İşitme	1	6.3	11	68.8	4	25.0	16	100
Toplam	17	18.9	56	62.2	17	18.9	90	100

$$X^2=4,532$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 28’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında ki haftalık beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak fiziki koşulların yeterli olma durumunun değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %22.0’ı (11 kişi) tamamen, %56.0’ı (28 kişi) kısmen, %22.0’ı (11 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.8’si (5 kişi) tamamen, %70.8’i (17 kişi) kısmen, %8.3’i (2 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %6.3’i (1 kişi) tamamen, %68.8’i (11 kişi) kısmen, %25.0’i (4 kişi) hiç, düzeyinde kuruluşunuzda ki haftalık beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak fiziki koşulların yeterli olma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 28’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşunuzda ki haftalık beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak fiziki koşulların yeterli olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 29: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Ve Spor Dersi İçerikleri Engelli Bireylerin Engel Ve Yetenekleri Doğrultusunda Hazırlanma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	7	14.0	39	78.0	4	8.0	50	100
Görme	2	8.3	17	70.8	5	20.8	24	100
İşitme	2	12.5	14	87.5	0	0	16	100
Toplam	11	12.2	70	77.8	9	10.0	90	100

$$X^2=5,388$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 29’da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi ve spor dersi içerikleri engelli bireylerin engel ve yetenekleri doğrultusunda hazırlanma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin % 14.0’ı (7 kişi) tamamen, %78.0’ı (39 kişi) kısmen, %8.0’ı (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %8.3’si (2 kişi) tamamen, %70.7’i (17 kişi) kısmen, %20.8’i (5 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise %12.5’i (2 kişi) tamamen, %87.5 (14 kişi) kısmen, düzeyinde beden eğitimi ve spor dersi içerikleri engelli bireylerin engel ve yetenekleri doğrultusunda hazır olma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 29’da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi ve spor dersi içerikleri engelli bireylerin engel ve yetenekleri doğrultusunda hazır olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 30: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Derslerinde Her Engelli Bireyin, Kendi Bireysel Yeteneklerine Göre Spor Branşlarına Ayrılma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	7	14.0	40	80.0	3	6.0	50	100
Görme	3	12.5	15	62.5	6	25.0	24	100
İşitme	0	0	14	87.5	2	12.5	16	100
Toplam	10	11.1	69	76.7	11	12.2	90	100

$$X^2=7,932$$

$$sd.=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 30'da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi derslerinde her engelli bireyin, kendi bireysel yeteneklerine göre spor branşlarına ayrılma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %14.0'ı (7 kişi) tamamen, %80.0'ı (40 kişi) kısmen, %6.0'ı (3 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %12.5'si (3 kişi) tamamen, %62.5'i (15 kişi) kısmen, %25.0'i (6 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise, %87.5'i (14 kişi) kısmen, %12.5'i (2 kişi) hiç düzeyinde beden eğitimi ve spor derslerinde her engelli bireyi kendi bireysel yeteneklerine göre spor branşlarını belirleme durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 30'de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi derslerinde her engelli bireyi kendi bireysel yeteneklerine göre spor branşlarını belirleme durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 31: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Beden Eğitimi Dersinin Engelli Bireylerin Engel Ve Yetenek Gruplarına Göre İşlenme Durumunun Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	9	18.0	37	74.0	4	8.0	50	100
Görme	4	16.7	13	54.2	7	29.2	24	100
İşitme	4	25.0	9	56.3	3	18.8	16	100
Toplam	17	18.9	59	65.6	14	15.6	90	100

$$X^2=6,428$$

$$sd=4$$

$$p>0,05$$

Tablo 31’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi dersinin engelli bireylerin engel ve yetenek gruplarına göre işlenme durumunun değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %18.0’ı (9 kişi) tamamen, %74.0’ı (37 kişi) kısmen, %8.0’ı (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %16.7’si (4 kişi) tamamen, %54.2 (13 kişi) kısmen, %29.2’i (7 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,% 25.0’ı (4 kişi) tamamen, %56.3 (9 kişi) kısmen, %18.8’i (3 kişi) hiç düzeyinde beden eğitimi ve spor derslerinde her engelli bireylerin engel ve yetenek gruplarına göre işlenme durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 31’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre beden eğitimi derslerinin her engelli bireylerin engel ve yetenek gruplarına göre işlenme durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 32: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylerin Beden Eğitimi Dersleri İçin Spor Malzemeleri Ve Materyalleri Bulunma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	8	16.0	39	78.0	3	6.0	50	100
Görme	5	20.8	15	62.5	4	16.7	24	100
İşitme	5	31.3	11	68.8	0	0	16	100
Toplam	18	20.0	65	72.2	7	7.8	90	100

$$X^2=5,878 \quad sd.=4 \quad p<0,05$$

Tablo 32’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında, engelli bireylerin beden eğitimi dersleri için spor malzemeleri ve materyalleri bulunma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %16.0’ı (8 kişi) tamamen, %78.0’ı (39 kişi) kısmen, %6.0’ı (3 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.8’si (5 kişi) tamamen, %62.5’i (15 kişi) kısmen, %16.7’i (4 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,% 31.3’ı (5 kişi) tamamen, %68.8’i (11 kişi) kısmen, düzeyinde kuruluşunuzda engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersleri için spor malzemeleri ve materyalleri bulunma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 32’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersleri için spor malzemeleri ve materyalleri bulunma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p<0,05$) olduğu görülmektedir

Tablo 33: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylerin Beden Eğitimi Dersinde Isınma Ve Soğuma Egzersizleri Yaptırma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	25	50.0	21	42.0	4	8.0	50	100
Görme	7	29.2	13	54.2	4	16.7	24	100
İşitme	6	37.5	9	56.3	1	6.3	16	100
Toplam	38	42.2	43	47.8	9	10.0	90	100

$$X^2=4,056 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 33’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında, engelli bireylerin beden eğitimi dersinde ısınma ve soğuma egzersizleri yaptırma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %50.0’ı (25 kişi) tamamen, %42.0’ı (21 kişi) kısmen, %8.0’ı (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %29.2’si (7 kişi) tamamen, %54.2 (13 kişi) kısmen, %16.7’i (4 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,% 37.5’ı (6 kişi) tamamen, %56.3’i (9 kişi) kısmen, %6.3’i(1 kişi) hiç düzeyinde kuruluşunuzda engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde ısınma ve soğutma egzersizleri yaptırma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 33’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde ısınma ve soğutma egzersizleri yaptırma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 34: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersinde Sportif Eğitsel Oyunlar Oynama Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	23	46.0	25	50.0	2	4.0	50	100
Görme	9	37.5	13	54.2	2	8.3	24	100
İşitme	6	37.5	8	50.0	2	12.5	16	100
Toplam	38	42.2	46	51.1	6	6.7	90	100

$$X^2=1,890 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 34’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında, engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde sportif eğitsel oyunlar oynama durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %46.0’ı (23 kişi) tamamen, %50.0’ı (25 kişi) kısmen, %4.0’ı (2 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %37.5’si (9 kişi) tamamen, %54.2’i (13 kişi) kısmen, %8.3’i (2 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,% 37.5’ı (6 kişi) tamamen, %50.0’i (8 kişi) kısmen, %12.5’i(2 kişi) hiç düzeyinde kuruluşunuzda engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde sportif eğitsel oyunlar oynama durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 34’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde sportif eğitsel oyunlar oynama durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0, 05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 35: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Engelli Bireylere Kişisel Bilgi Formu Uygulama Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	16	32.0	28	56.0	6	12.0	50	100
Görme	11	45.8	11	45.8	2	8.3	24	100
İşitme	8	50.0	5	31.3	3	18.9	16	100
Toplam	35	38.9	44	48.9	11	12.2	90	100

$$X^2=3,854 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 35’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında, engelli bireylere kişisel bilgi formu uygulama durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %32.0’ı (16 kişi) tamamen, %56.0’ı (28 kişi) kısmen, %12.0’ı (6 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %45.8’si (11 kişi) tamamen, %45.8’i (11 kişi) kısmen, %8.3’i (2 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,% 50.0’ı (8 kişi) tamamen, %31.3’i (5 kişi) kısmen, %18.9’i(3 kişi) hiç düzeyinde engelli bireylere kişisel bilgi formu uygulama durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 35’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engelli bireylere kişisel bilgi formu uygulama durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 36: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluşlarında, Uyguladıkları Beden Eğitimi Dersi Müfredatının Engelli Bireyler İçin Uygun Olma Durumunun Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	12	24.0	32	64.0	6	12.0	50	100
Görme	10	41.7	14	58.3	0	0	24	100
İşitme	2	12.5	12	75.0	2	12.5	16	100
Toplam	24	26.7	58	64.4	8	8.9	90	100

$$X^2=6.692 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 36’da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşlarında, uyguladıkları beden eğitimi dersi müfredatının engelli bireyler için uygun olma durumunun değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %24.0’ı (12 kişi) tamamen, %64.0’ı (32 kişi) kısmen %12.0’ı (6 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %41.7’si (10 kişi) tamamen, %58.3’i (14 kişi) kısmen, düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,% 12.5’ı (2 kişi) tamamen, %75.0’i (12 kişi) kısmen, %12.5’i(2 kişi) hiç düzeyinde uyguladığınız beden eğitimi ve spor dersi müfredatının engelli bireyler için uygun olma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 36’da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre uyguladığınız beden eğitimi ve spor dersi müfredatının engelli bireyler için uygun olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 37: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Engelliler İçin Yeni Bir Müfredat Programının Hazırlanması Durumunun Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	23	46.0	23	46.0	4	8.0	50	100
Görme	6	25.0	17	70.8	1	4.2	24	100
İşitme	7	43.8	8	50.0	1	6.3	16	100
Toplam	36	40.0	48	53.3	6	6.7	90	100

$$X^2=4,134 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 37’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engelliler için yeni bir müfredat programının hazırlanması durumunun değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %46.0’ı (23 kişi) tamamen, %46.0’ı (23 kişi) kısmen, %8.0’ı (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %25.0’si (6 kişi) tamamen, %70.8’i (17 kişi) kısmen, %4.2’i(1 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,% 43.8’ı (7 kişi) tamamen, %50.0’i (8 kişi) kısmen, %6.3’i(1 kişi) hiç düzeyinde engelliler için yeni bir müfredat programı olma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 37’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engelliler için yeni bir müfredat programı olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 38: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Engelli Bireyler İçin Geliştirilip Beden Eğitimi Ve Spor Derslerinde Kullanılan Kitapları Takip Etme Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	N	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	13	26.0	34	68.0	3	6.0	50	100
Görme	9	37.5	15	62.5	0	0	24	100
İşitme	1	6.3	13	81.3	2	12.5	16	100
Toplam	23	25.6	62	68.9	5	5.6	90	100

$$X^2=6,920 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 38’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engelli bireyler için geliştirilip beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan kitapları takip etme durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %26.0’ı (13 kişi) tamamen, %68.0’ı (34 kişi) kısmen, %6.0’ı (3 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %37.5’si (9 kişi) tamamen, %62.5’i (15 kişi) kısmen, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,%6.3’ı (1 kişi) tamamen, %81.3’i (13 kişi) kısmen, %12.5’i(2 kişi) hiç düzeyinde engelli bireyler için geliştirilip beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan kitapları takip etme durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 38’de, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engelli bireyler için geliştirilip düzenlenmiş beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan kitapları takip etme durumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 39: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Kuruluş Kütüphanesinde Beden Eğitimi Derslerinde Kullanılan Kitapların Bulunma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Zihinsel	9	18.0	37	74.0	4	8.0	50	100
Görme	8	33.3	16	66.7	0	0	24	100
İşitme	2	12.5	11	68.8	3	18.8	16	100
Toplam	19	21.1	64	71.1	7	7.8	90	100

$$X^2=6.974 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 39’da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluş kütüphanesinde beden eğitimi derslerinde kullanılan kitapların bulunma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %18.0’ı (9 kişi) tamamen, %74.0’ı (37 kişi) kısmen, %8.0’ı (4 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %33.3’si (8 kişi) tamamen, %66.7’i (16 kişi) kısmen, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise,%12.5’ı (2 kişi) tamamen, %68.8’i (11 kişi) kısmen, %18.8’i(3 kişi) hiç düzeyinde kuruluşunuz kütüphanesinde engelliler beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan kitapların bulunma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 39’da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre kuruluşları kütüphanesinde engelliler beden eğitimi derslerinde kullanılan kitapların bulunma durumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 40: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre engelliler için beden eğitimi derslerinde kullanacakları kitapları satın alma Durumlarının Değerlendirilmesi.

DEĞİŞKENLER	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Zihinsel	13	26.0	34	68.0	3	6.0	50	100
Görme	5	20.8	17	70.8	2	8.3	24	100
İşitme	3	18.8	10	62.5	3	18.8	16	100
Toplam	21	23.3	61	67.8	8	8.9	90	100

$$X^2=2,688 \quad sd.=4 \quad p>0,05$$

Tablo 40'da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engelliler için beden eğitimi derslerinde kullanacakları kitapları satın alma durumlarının değerlendirilmesi görülmektedir. Tabloda zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %26.0'ı (13 kişi) tamamen, %68.0'ı (34 kişi) kısmen, %6.0'ı (3 kişi) hiç düzeyinde, görme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin %20.8'si (5 kişi) tamamen, %70.8'i (17 kişi) kısmen, %8.3'i (2 kişi) hiç düzeyinde, ve İşitme engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin ise, %18.8'ı (3 kişi) tamamen, %62.5'i (10 kişi) kısmen, %18.8'i (3 kişi) hiç düzeyinde engelliler için beden eğitimi ve spor derslerinde kullanacağınız kitapları satın alma durumu görülmektedir.

Ayrıca Tablo 40'da, öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engelliler için beden eğitimi ve spor derslerinde kullanacağınız kitapları satın alma durumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark($p>0,05$) olmadığı görülmektedir

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Zihinsel, görme ve işitme engelli okullarında görev yapan öğretmenlere uygulanan anket sonucunda, anket maddelerinden beden eğitimi dersine giren öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programlarına katılma istekleri ve engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersleri için spor malzemeleri ve materyalleri bulundurma soruları arasında fark bulunmuştur (Tablo 15,32 $p<0,05$). Diğer araştırma bulgularında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Yapılan bir araştırmada, orta derecede zihinsel özürllülerle çalışan 111 öğretmenin , hafif derecede zihinsel özürllülerle çalışan 113 öğretmenin ve normal çocuklarla çalışan 218 öğretmenin tükenmişlik düzeylerini Maslach Tükenmişlik Envanterinin üç boyutunda incelenmiş ve beklentilerin tersine normal çocuklarla çalışan öğretmenlerin daha az başarı ve rekabet duygusu yaşadıklarını ve çocuklara karşı daha duyarsız tutum içinde oldukları saptanmıştır (14). Bir araştırmada da 447 özel eğitim öğretmenin öğrenci yükü ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırılmış ve öğrenci sayısının tükenmişliğin alt boyutları ile iliskilenmediğini saptamıştır (15). Günseli ve Baysal (2009) özel eğitim öğretmenlerinin tükenmişlik sendromunu, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey algıları, iş arkadaşlarından destek görme, mesleklerinin toplumda hak ettiği yeri bulup bulmaması, üstlerinden taktir görme değişkenlerine bağlı olarak, değişen ağırlıkla özellikle duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutlarında yaşadıklarını tespit etmişlerdir (13).

Beden eğitimi öğretmenlerinin okullarına göre engelliler ile ilgili aldıkları eğitimi yeterli bulma durumlarına bakıldığında Tablo 11 % 70 gibi bir çoğunluğun, aldığı eğitimi yeterli bulduğu görülmektedir. Yine aynı anket sorusuyla ilgili öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre engellilerde beden eğitimi ve spor dersi öğretim programına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu da engellilerde uygulanan öğretim programının öğretmenler tarafından benimsendiği anlamına gelmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin okullarına göre engelliler ile ilgili beden eğitimi ve spor dersi alma durumlarına bakıldığında, Tablo 12 en yüksek yüzdenin %65.6 ile kısmen olduğu görülmektedir. Öğretmenler bu durumda, engellilerde beden eğitimi dersi için yeterli eğitim alamadıklarını ve bazı öğretmenler de kendilerine hizmetiçi eğitim verilerek bu konuda eğitim almak istediklerini belirtmektedirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim hayatında engelliler için özel eğitim dersleri alma durumlarına bakıldığında, Tablo 13 zihinsel engelli ilköğretim okulunda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin % 48.0'ı engelliler için beden eğitimi derslerini aldıklarını belirtmektedirler. Bu oran çok düşük bir orandır. Oysa bu oranın % 80'lerin üzerinde olması gereklidir. Bu da demek oluyor ki beden eğitimi öğretmenlerimize engellilerle ilgili yeterince eğitim veremiyoruz. O halde beden eğitimi dersleri ile ilgili öğretim programlarımızı gözden geçirmeli ve eksiklik varsa giderilmeli eğer gerek görülürse öğretim programlarına yeni dersler konularak bu eksiklikler giderilmelidir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türlerine göre eğitim öğretim yılı içerisinde seminer ve eğitim programına katılma durumlarına Tablo

14’de bakıldığında, % 62,2’le en yüksek yüzdeye kısmen sahip olmaktadır. Bu durum ya gerekli kurum ve kuruluşların seminerleri az vermesine ya da öğretmenlerimizin seminerlere ilgisinin az olmasına dayanmaktadır. Ancak Tablo 14’de öğretmenlerin seminerlere katılma isteklerinin % 70’lerde olduğunu düşünecek olursak o halde gerekli kurum ve kuruluşlar gerek seminerlerin sayısını arttırarak gerekse de öğretmenleri bu tür seminerlere katılmaya teşvik ederek bu eksikliği giderebilirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin engelli bireylere beden eğitimi ve spor dersi veren bir öğretmen olarak, engelli bireylerin aileleri ile bilgi alışverişinde bulunma durumları % 50 Tamamen, % 16 da kısmen düzeyindedir. Bu durum beden eğitimi öğretmenleri ile engelli öğrencilerin aileleri arasındaki iletişimin istenilen seviyede olmadığını göstermektedir. Çünkü ülkemizde engelli çocuğu olduğu belirlenen aileleri bilgilendirme ve yönlendirme hizmetlerinin oldukça sınırlı olduğunun bilinmesiyle birlikte sınırlı sayıda yapılan çalışmalarda, ailelerin gereksinimlerinin karşılanmasının ailedeki stresi azaltacağı, durumu daha kolay kabul edebilecekleri ve çocuğun eğitimine daha çok katkıda bulunabilecekleri görülmektedir. Ailelerin bilgi gereksinimlerini gidermeyi ve buradan yola çıkarak anne-baba katılımını arttırmayı hedefleyen programlardan ailelerin yararlandığı bir çok çalışmada gözlenmiştir (4,5,15,25).

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersinin faydaları ve etkileri konusunda yöneticilerinize yönelik bilgilendirme çalışmaları durumlarına bakıldığında Tablo 16 %36,5 Tamamen ve % 57,8’i kısmen düzeyindedir. Bu durum yeterli sayılabilecek bir düzeydir. Ancak özel eğitim kurumlarında çalışan beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin faydaları ve etkileri konusunda

okul yöneticilerine daha fazla bilgilendirme çalışmaları yapmalılardır. Çünkü Çolak'a (2001) göre özel eğitimde çalışan öğretmenleri zor bir alanda çalıştıkları için okul idaresinde her zaman ve her konuda destek olmalarını önermektedirler. Öğretmenlerin çoğu, okul idaresinden okuma-yazma öğretiminde kullanmak amacıyla araç gereç ve kaynaklar sağlamlarını ve araştırmacı olarak bu konuda yayınlanan kitaplardan kaynaklardan örnekler getirmesini önermektedirler (7).

Beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim-öğretim programının amaçları doğrultusunda, öğrencilerin topluma uyumunu kolaylaştırma durumuna bakıldığında Tablo 18, %28,9 ile tamamen ve %63,3 ile de kısmen çıkmaktadır. Bu durumlarda yine istenen düzeyin altında durumlarıdır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin programdaki amaçların gerçekleşebilecek nitelikte olma durumlarına bakıldığında Tablo 20, %18,9 tamamen, %71,1 kısmen cevabını vermiştir. Burada dikkat edilmesi gereken konu, eğitim-öğretim programının amaçları doğrultusunda ders işlendiğinde, öğrenciler öğrendiklerinin ne kadarı günlük hayatta işe yaramaktadır. Yine bu sonuçlarda beklenen ortalamanın altında kalmaktadır. Biçer (2000) yaptığı araştırmasında iyi planlanmış bir beden eğitimi ve sportif egzersiz programının zihinsel engelli çocukların tüm gelişim alanlarına (fiziksel, zihinsel, psikolojik) olumlu katkılar bulunabileceğini öngörmüştür. Ülkemiz olanaklarına bakıldığında, zihinsel engelli çocukların özelliklerine uygun beden eğitimi programlarının olmayışı, az oranda varsa da beden eğitimi ders saatlerinin yetersiz oluşu ve beden eğitimi dersinin bulunmayışı, bu konulara da fazla önem verilmeyişi dikkat çekmektedir. Zihinsel engelli çocukların, sözünü ettiğimiz sportif egzersiz ve oyunların gelişimsel katkıları nedeniyle, beden eğitimi ve spor aktivitelerinden yararlanmalarının

eğitim ve kurumlarınca göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Zihinsel engelli birey ve çocukların topluma kazandırılması, yok sayılması, ilgili kişi kurum ve toplumun kendilerinden beklenen görevleri yerine getirmeleri ile mümkün olacağı düşünölmektedir (3).

Beden eğitimi öğretmenlerinin programda önerilen metot ve tekniklerin beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumlarına bakıldığında Tablo 25, %26,7'ı tamamen, %68,9,'si kısmen düzeyinde olduğu bu durumun istenilenden çok düşük olduğunu göstermektedir. Bu durumun giderilmesi içinde kullanılan metot ve tekniklerin tekrar gözden geçirilmesi gerektiği düşünölmektedir. Çünkü Terzioğlu'na (2002) göre engelliler spor eğitiminde üzerinde önemle durulması gereken konulardan biri de kullanılan araçlardır. Bu konu çok spesifikdir. Kullanılan araçlar sıralamasında ruhsal araçlar sıralamada birinci sırayı teşkil eder (36).

Beden eğitimi öğretmenlerinin programda önerilen kaynakları, beden eğitimi dersinin öğretimi için yeterli olma durumuna bakıldığında, %56,0'ı (28 kişi) tamamen, %28,0'si (14 kişi) kısmen, olduğu görölmektedir. Bu durum öğretmenlerimizin kaynakları yeterince yeterli bulmadığını göstermektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere öğretmenlerimiz kaynakların tekrar gözden geçirilerek oluşturulması taraftarıdır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, programda önerilen araç gereçlerin beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun olma durumuna bakıldığında tablo 26,% 16,7'si tamamen %73,3'ü de kısmen cevabını verdikleri görölmektedir. Bu da tavsiye edilen araç gereçlerin öğretmenlerimiz tarafından, çok uygun bulunmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Sanioğlu'na (1992) göre alt özel sınıflardaki

beden eğitimi derslerinin amaçlanan düzeyde verimli olabilmesi için, ilgili birimlerce gerekli düzenlemeler yapılmalı ve araç gereçler de temin edilmelidir. Ayrıca rehber öğretmen alt özel sınıf öğretmenlerinin kolaylıkla yararlanabilecekleri bir kitaplık, ilgili birimlerce sağlanmalıdır. Alt özel sınıflarda eğitilebilir zihinsel engelli çocukların beden eğitimi derslerine bu alanda yetiştirilmiş olan branş öğretmenleri girmelidir. Şayet kısa sürede mümkün olmazsa sınıf öğretmenleri bu alanda hizmet öncesinde hizmet içi eğitimden geçirilmelidir. Psikomotor ölçekler alt özel sınıflara, giren beden eğitimi, dersi branş Öğretmenlerince senede en az bir kere öğrencilere uygulanarak psikomotor gelişimleri takip edilmelidir (26).

Beden eğitimi öğretmenlerinin kurumunuzdaki haftalık beden eğitimi ve spor dersi süresini yeterli bulma durumuna bakıldığında Tablo 27, %14.4'ü Tamamen %64.4 kısmen, %32,0'si %21.1 hiç düzeyinde, demişlerdir. Bu oranda yine düşüktür. Engellilerde beden eğitimi dersinin haftalık ders programına bakılarak, ders saatlerinin tekrar gözden geçirilerek tekrar oluşturulması gerektiği anlaşılmaktadır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin kurumlarındaki haftalık beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak fiziki koşulların yeterli olma durumuna bakıldığında, öğretmenlerinin tablo 28, öğretmenlerimiz, %18.9 tamamen, %62.2 kısmen %18.9 hiç düzeyinde, cevaplandırmışlardır. Bu durum kurumlarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kurumların beden eğitimi dersliklerinin fiziki şartlarını pek beğenmediklerini vurgulamaktadır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor derslerinde, her engelli bireyi kendi bireysel yeteneklerine göre branşını belirleme durumuna

bakıldığında, tablo 30, %11.1'ı tamamen, %76,7'si kısmen cevabı alınmıştır. Bu durum da verilen cevaplar da düşündürücüdür. Aslında her öğrenci kendi yeteneklerine göre ele alınmalı ve hangi branşa daha yatkınsa o branşta uzmanlaşmalıdır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin kurumlarda engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde sportif eğitsel oyunlar oynama durumuna bakıldığında, Tablo 34 %38.5'i tamamen, % 48.5'i kısmen cevabı alınmıştır. Bu durumda beden eğitimi öğretmenlerinin özel eğitim kurumlarında beden eğitimi derslerinde yeterli sayılabilecek düzeyde sportif eğitsel oyunlara yer verdikleri söylenebilir. Ancak öğretmenlerimizin özel eğitim kurumlarında beden eğitimi derslerinde daha fazla sportif eğitsel oyunlara yer vermeleri beklenebilir. Çünkü beden eğitimi ve spor aktivitelerinin engelli bireylerin fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan gelişmelerine ve toplum içinde kaynaşmalarına katkı sağladıklarını göstermektedir (Eichsteadt and Lavay, 1995). Kielhofner ve Miyake (1981) yaptıkları araştırmada, zihinsel engelli bireylere çeşitli oyunlar oynatarak yaşam mücadeleleri için gösterdikleri davranışları incelemiş; oyunlarla motor davranışlarında, bilişsel yeteneklerinde, dikkat, kendine güven ve sosyal ilişkilerinde anlamlı bir artış tespit etmişlerdir (10,20). Aktif olarak spor yapan zihinsel engelli bireyler ile spor yapmayan akranlarının, sosyalleşme ve aile içi davranış özelliklerini değerlendirmiş ve spor yapanların, yapmayanlara oranla daha fazla sosyal davranış özelliği gösterdiğini belirtmiştir. Bu nedenle, engelli bireylerin topluma olan uyumlarını sağlamak, bu süreci hızlandırmak ve sosyalleşmelerine katkıda bulunmak için beden eğitimi ve spor aktiviteleri bir araç olarak ele alınmalı ve beden eğitimi ve spor aktivite sayıları artırılmalıdır (9).

Beden eğitimi öğretmenlerinin kurum kütüphanesinde engelliler için beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan kitapların bulunma durumuna bakıldığında, Tablo 39'de, %46,0'ı (23 kişi)tamamen, %28,0'si (14 kişi) kısmen, cevabı verildiği görülmektedir. Bu durumda da yine yüzdeler düşüktür. Oysa kurum kütüphanelerinde diğer derslerin olduğu kadar engelliler için beden eğitimi konularında da yeterince kaynaklar bulunmalıdır.

Gerek eğitim, öğretim programının uygulanabilirliği, gerek fiziki olarak okul, sınıf ve salon şartlarının uygunluğu yönünden, gerekse de sosyal ve ekonomik imkansızlıklardan dolayı hem beden eğitimi derslerini veren öğretmenler hemde engelli öğrenciler eğitim dönemleri içerisinde programın uygulanabilirliğiyle ilgili sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Araştırma sonucunda da engelli okullarında, öğrencilerin engel durumlarına göre, beden eğitimi programlarının kısıtlı imkanlar ve fiziki şartlar dahilinde uygulanabilir olduğu ve programın engellilere yönelik bir programdan ziyade normal eğitim veren ilköğretim okulları beden eğitimi programlarında daha uygulanabilir olması dikkat çekici olmasıyla beraber, beden eğitimi derslerine giren öğretmenlerin programı işleyişlerinde güçlüklerle karşılaşmalarına sebep olmaktadır.

Bu sonuçlar dahilinde ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi için şu öneriler yapılmıştır:

- Öğretmenlerimize engelliler ile ilgili gerekli konularda hizmetiçi eğitimler verilerek öğretmenlerimiz bilgilendirilmelidir.
- Üniversitelerde ders gören öğretmen adaylarına, öğretim programındaki dersler verilirken, konular tekrar gözden geçirilerek verilmelidir.

- Engellilerin ailelerini bazı konularda bilinçlendirebilmek için gerekli kurum ve kuruluşlar tarafından çeşitli eğitimler verilerek, aileler karşılaşılabilecek konularda bilgilendirilmelidirler.
- Programda beden eğitimi derslerinin engellilere yönelik olarak, egzersiz ve oyunların modifiye edilmesi, engel durumlarına göre uyarlanmasının gerekliliği üzerinde durulmalıdır.

7. KAYNAKÇA

1. Acak, M., Ilgın A., Erhan S. (1997). “Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı”, Dünya Ambalaj San. Tic. A. Ş., Malatya. S.24
2. Baykan, Z. (2000). Özürlülük, Engellilik, Sakatlık Nedenleri ve Korunma. Sürekli Tıp Eğitim Dergisi, Eylül 2000 Sayısı. S.15
3. Biçer, Y. S. (2000). “Sportif Çalışmaların ve Oyunların Zihinsel Özürlü Çocuklar Üzerindeki Etkileri” Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ. S.75
4. Boison, B. K. (1987). Diagnosis of Deafness. International Journal of Rehabilitation Research, 10 (2), S. 220-224.
5. Çağlar, D. (1979). “Geri Zekâlı Çocuklar ve Eğitimi” Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara. S.51
6. Çeliker, P. Z., Ege, P. (2005). “İşitme Engelli Çocukların Konuşmalarının Anlaşılabilirliğini Etkileyen Faktörler”, Ankara Üniversitesi, Özel Eğitim Dergisi, Ankara. S.19
7. Çolak, A. (2001) Zihin Özürlü Çocuklar İlk Öğretim Okulu Ve Mesleki Eğitim Merkezindeki Özel Öğretim Öğretmenlerinin Zihin Özürlü Çocukların Okuma Yazma Öğrenmeleri Hakkındaki Görüş Ve Önerileri. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir. S.36.
8. Die., Özida (2004). Türkiye Özürlülüler Araştırması 2002. Devlet İstatistik Entitüsü, Ankara. S.40.

9. Dunn, J. M., Fait, H., (1997). Special Physical Education: Adapted, Individualized, Developmental Seventh Edition, Iowa Dubuque Brown& Benchmark. S.94.
10. Eichsteadt, C. B., Lavay, B. W., (1995). Physical Activity for Individuals With Metal Retardation Campaign, Illinois.
11. Ergen E. (1986). Spor Hekimliği, Sporda Sağlık Sorunları ve Sakatlıklar. M.E.G.S Bakanlığı Yayınevi, Ankara.
12. Günsel, A. M. (2004). İlköğretimde Beden Eğitimi ve Uygulamaları. Anı Yayıncılık, Ankara.S.69..
13. Günseli, G., Baysal A. “Zihinsel Engelli Öğrencilere Eğitim Veren Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Ve Bazı Değişkenler (İzmir Örneği).Erişim:<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/sayÄ±18/1ZÄ°HÄ°NSEL%20ENGELLÄ°%20Ä°Ä°RENCÄ°LERE%20EÄ°Ä°TÄ°M%20VEREN%20Ä°Ä°RETMENLERÄ°N%20â°!.pdf> Erişim Tarihi: 12.06.09. (33).
14. Kale, R., Erşen, E. (2003). Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş. Nobel Yayınevi, İstanbul.
15. Kalyon, T. A. (1996). Engellilerde Spor. Logos Tıp Yayıncılık, İstanbul.
16. Kalyon, T. A. (1994). Spor Hekimliği. Gata Basımevi, Ankara
17. Kalyon, T. A., Ethem O., Bilgiç O. (1986). “Sakatlarda Spor”, Spor Hekimliği Dergisi, Cilt. 17, İzmir. S.9
18. Karasüleymanoğlu, A. (1989). Yeni Boyutlarıyla Spor. Bağrgan Yayınevi, Ankara. S.85

19. Kayıhan, H. (1995). “Mimari Engellerin Kaldırılması İçin Öneriler”, Bedensel Engellileri Güçlendirme Vakfı Dergisi, Cilt 2, Ankara. S.33
20. Kielhofner, G., Miyake, S. (1981). The Therapeutic Use of Games With Mentally Retarded Adults. Am J Occup Ther., Jun; 35 (6): S.375-82.
21. Neyzi, O., Ertuğrul T. (1990). Pediatri. Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.
22. Ök, M., Göde O., Çermik, H. (1997). “Ortopedik Engellilerde Beden Eğitimi”, Milli Eğitim Sanat Kültür Dergisi, Sayı. 136, Ankara. (19).
23. Öter, D. (1997). “Zihinsel Engellirde Artistik Jimnastik Kursu” Antalya.
24. Özbaydar, S. (1983). İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi. Alfa Yayınevi, İstanbul. S.54.
25. Öztürk, U. (1990). “Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi” Dinamik Spor Bilimleri Dergisi, Cilt. 1, Sayı. 4, İstanbul.S.79
26. Sanioğlu, A. (1992) İlkokullarda Beden Eğitimi Programının Geliştirilmesi Alt Özel Sınıflardaki Eğitilebilir Geri Zekalı Örgencilerin Programları. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya. S.40.
27. Sarı, H. (2007). Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Çağdaş Öneriler. Pegem A Yayıncılık, Ankara. S.66
28. Sayar, Ö. Ö., Özbulut, M., Küçükkaraca, N. (2008). Özürlülerle Toplumsal Bütünleşmeye Bir Adım. Mat Grup Baskı Yayın, Malatya. S.25
29. Sayar, Ö. Ö. Özbulut, M. Küçükkaraca, N. Özürlülerde Toplumsal Bütünleşmeye Bir Adım. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi, Yayın No: 010. Malatya.S.14
30. Selçuk, H. (1980). Beden Eğitimi. Veli Yayınları, İstanbul.

31. Sherril, C. (1986). “Adapted Physical Education and Recreation Amultidisciplirary Appoach” WM.C Brown Publishers Dubuque Lowg.
32. Süveren, S. (1991). “Toplumda Ortopedik Özürlüler ve Spor”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt.7, Sayı. 1, Ankara.S.39
33. Süveren, S. (1995). “ Engellilerde Spor Ders Notları” Gazi Üniversitesi, Ankara.S.65
34. Şahin, M. (2006). Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul. S.32
35. Şahin, M. (2006). Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul. S.28.
36. Terzioğlu, A. (2002). “Engelliler Spor Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Kategorik Görevleri”, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 1. S. 23-28.
37. Yamaner, F. (1983). “Beden Eğitimi ve Spor Dersine Giriş Ders Notları”, Malatya. S.59
38. Yamaner, F. (1994). “Beden Eğitimi ve Spor Dersine Giriş Ders Notları” Malatya.
39. Yavaş, M., İlhan, A. (1996). Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. Melisa Yayıncılık, Bursa. S.98
40. WHO. (1981). Disability, Prevention and Rehabilitation. Technical Report Series, 668, WHO, Geneva.

1. EKLER

Ek-1: ENGELLİLERDE BEDEN EĞİTİMİ DERSİ PROGRAMI AÇIKLAMALAR

Beden eğitimi dersi öğretim programı konuları sekiz yılda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Beden eğitimi dersinde temel amaç, her çocuğun aynı düzeyde yetiştirilmesi değil, her birinin kendi yeteneklerine göre gelişiminin sağlanmasıdır.

Zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocuklar beden gelişimleri yönünden diğer çocuklardan fazla bir farklılık göstermezken motor becerileri yönünden belirgin bir farklılık gösterirler. Çevrelerinde gerekli hareket ve egzersiz ortamını yakalayamamış olmaları ile onların engelleri ve fizyolojik yapıları bunun başlıca kaynakları olarak düşünülmelidir. Bu nedenle okullardaki beden eğitimi dersi zihinsel öğrenme yetersizliği olan öğrenciler için daha önemlidir.

Beden eğitimi dersine başlamadan önce öğrencilerin aileleriyle iletişim kurulmalı, öğrenciler genel bir sağlık kontrolünden geçirilerek spor yapmalarının sakıncalı olup olmadığı saptanmalıdır. Sağlık kontrolünde, fiziksel aktivite ve egzersiz yönünden dikkat çeken hususlar belirlendikten sonra, sakıncalı hareketleri ve uygulanacak eğitimi belirlemek amacıyla bir fizyoterapistle iş birliğine gidilmelidir. Örneğin, Down sendromlu çocukların bir çoğunun boyun bölgesinde bir kayma söz konusudur. Bu nedenle boyun ve bel bölgesine doğrudan basınç yapan hareketler sakatlanma riskine yol açabilir. Ayrıca bu çocuklarda sıklıkla kalp sorunları da görülmektedir. Bütün bunlar dikkate alınarak çalışmalar belirlenmelidir.

Çocuğun, kendinin farkına varmasının ilk yolu, ona bedenini tanıtmakla başlar. Beden eğitimi dersleri bunun için en ideal yoldur.

Çocukların önce büyük daha sonra küçük kasları gelişir ve işlerlik kazanır. Bu nedenle beden eğitimi çalışmalarında önce büyük kasların sonra küçük kasların gelişimi amaçlanmalıdır.

Hareketlerin vücudu aşırı zorladığı durumlarda sakatlanmalar meydana gelebilir. Bunu ortadan kaldırmak için derse, ısınma hareketleriyle başlanmalıdır. Ders başındaki ısınma hareketlerinde öğrencinin bireysel özellikleri dikkate alınmalı ve sakatlanma riskini ortadan kaldıracak hareketler seçilerek basitten zora doğru giden ve tüm vücut kaslarını çalıştıran bir yol izlenmelidir.

Beden eğitimi dersindeki ilk etkinliklerin oyun düzeyinde olması, daha sonra kurallı hareketlere geçilmesi uygundur. Ayrıca tüm hareketlerin basitten zora doğru düzenlenmesi, öğrencilerin bildiği ve hoşlandığı aktivitelerle işe başlanması da etkinliklerin düzenlenmesi açısından önemlidir.

Beden eğitimi çalışmalarının, mümkün olduğunca bire bir yaptırılması ve çalışmaların sözel anlatımla birlikte gösterilerek sürdürülmesi sağlanmalıdır. Becerilerin öğretimi sırasında verilen yönergelerin basit, açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmeli, gerekiyorsa yönergeler anlamlı hâle gelene kadar sık sık tekrar edilmelidir. Aynı şekilde öğrenciler becerileri bağımsız yapabilir duruma gelinceye kadar bu becerilerin tekrarlatılmasına önem verilmelidir.

Oynatılacak oyunlar seçilirken çevre koşulları, oyunun istenen amaca uygun olup olmaması, öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, öğrenci sayısı, öğrencilerin yetenekleri dikkate alınmalıdır. Oyunlar bütün öğrencileri aynı derecede aktif

kılacak şekilde olmalı, daha az ilgili olan öğrenciler motive edilerek oyuna katılımları sağlanmalıdır.

Halk dansları çalışmalarında basit figürlü olanlar tercih edilmeli figürler işlem basamaklarına ayrılarak öğretilmelidir.

Beden eğitimi dersi mümkün olduğunca çeşitli araç gereçlerle desteklenerek işlenmelidir. Öğrencilerin, ders sırasında bu araç gereçlerin kullanımına özen göstermeleri sağlanarak, bunların bir alışkanlık olarak yerleşmesine dikkat edilmelidir. Ayrıca bu araç gereçlerin kullanımından doğacak tehlikeler öğrencilere açıklanmalı ve alınacak önlemlerle çalışmalarda güvenlik sağlanmalıdır. Bunun yanında hareket yaptırılırken ritm araçlarından yararlanılmalı, müzik eşliğinde, düdükle ya da sayarak tempo tutturulmalı ve böylece öğrencilerin zevk alabileceği bir ortam yaratılmalıdır.

Basketbol, voleybol gibi teknik çalışmalar, mutlaka kendi sahasında, bire bir ya da öğrencilerin özelliklerine göre oluşturulmuş gruplarla yapılmalıdır.

Beden eğitimi dersleriyle diğer dersler arasında paralellik sağlanmalı, konularla ilgili taklit hareketleri, oyunlar, rontlar, halk dansları yaptırılmalıdır. Bu tür çalışmalarla öğrencilerin sosyal beceriler kazanması sağlanmalıdır. Öğrencilerin sosyal bütünleşmeleri açısından beden eğitimi etkinliklerini, mümkün olduğunca normal sınıflardaki öğrencilerle birlikte yapmalarına özen gösterilmelidir.

Beden eğitimi dersindeki etkinliklerde öğrencilerin hareketlerini yapmasını aksatmayacak eşofman, şort vb. rahat giysiler kullanmalarına özen gösterilmeli ve hareketleri bu tür giysilerle yapma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılmalıdır. Ayrıca bu derste kullanılan giysilerin temiz ve düzenli olmasına, ders sonrasında bu giysilerin bir sonraki kullanıma hazır hâle getirilmesine yönelik alışkanlıklar

kazandırılmalıdır. Ders sonunda öğrencilerin terli vücutlarıyla kalmamaları, gerekli temizliklerini yaptıktan sonra giyinmeleri ve bu davranışları alışkanlık hâline getirmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca Beden eğitimi derslerinin sonunda öğrencilerin yeterince dinlenmeleri için vakit ayrılmasına dikkat edilmelidir.

Atatürkçülük konularıyla ilgili;

Ulusal bayramlar, yerel kurtuluş günleri ve Atatürk Haftası başta olmak üzere “Belirli Gün ve Haftalar”dan seçilecek olan günlerdeki Beden eğitimi derslerinde, Atatürk’ün bu günlerin anlam ve önemini vurgulayan sözleriyle, spora ve sporculara verdiği önemi belirten özdeyişlerine yer verilmelidir. Ayrıca çeşitli dramatizasyon etkinlikleri ve şarkılı oyunlar düzenlenmeli, sınıflar yada okullar arası bayrak yarışı, Atatürk koşusu, Atatürk spor karşılaşmaları yaptırılmalıdır.

GENEL AMAÇLAR

1. Sporun sağlık için önemini kavrar.
2. Sağlığını koruma yollarını kavrar.
3. Sporla ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazanır.
4. Duruşlarla ilgili koordinasyonunu geliştirir.
5. Ritm ve müzik eşliğinde düzenli hareketler yapma becerisi kazanır.
6. İş birliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı kazanır.
7. Sosyal gelişimini sağlayan tavır ve alışkanlıklar kazanır.
8. Vücudunu güçlendirir ve geliştirir.
9. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Vücudun bölümlerini tanır.

2. Vücutun bölümlerini hareket ettirir.
3. Ayakta duruşlarla ilgili beceriler geliştirir.
4. Diz üstü duruşu ilgili beceriler geliştirir.
5. Oturuş duruşu ilgili beceriler geliştirir.
6. Çeşitli şekillerde diziliş yapar.
7. Çeşitli şekillerde dönüşler yapar.
8. Vücut bölümlerinin esnekliğini artırıcı hareketler yapar.
9. Çeşitli şekillerde yürüyüşler yapar.
10. Yürüme ile koordinasyonunu geliştirir.
11. Koşularla dayanıklılığını geliştirir.
12. Koşularla sür'atini geliştirir.
13. Koşularla koordinasyonunu geliştirir.
14. Çeşitli şekillerde sıçrayışlar yapar.
15. Sıçramalarla koordinasyonunu geliştirir.
16. Atmalarla koordinasyonunu geliştirir.
17. Tutmalarla koordinasyonunu geliştirir.
18. Atma ve tutmalarla koordinasyonunu geliştirir.
19. Kaldırma ve taşımalarla koordinasyonunu geliştirir.
20. Asılma ve sallanmalarla koordinasyonunu geliştirir.
21. Minderde hareketler yapar.
22. Jimnastik sırasında denge geliştirici hareketler yapar.
23. Kasada hareketler yapar.
24. Çember ile hareketler yapar.
25. İp ile hareketler yapar.

26. Taklidî hareketler yapar.
27. Birlikte oyun oynama becerisi geliştirir.
28. Oyunlarda dostça oynamaya özen gösterir.
29. Çeşitli spor dallarını tanır.
30. Basketbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.
31. Voleybol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.
32. Futbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.
33. Halk dansları ve şarkılı danslar ile ilgili temel beceriler kazanır.
34. Halk dansları ve şarkılı danslar ile ilgili koordinasyonunu geliştirir.
35. Okul tarafından düzenlenen gezilere katılmaya istekli olur.
36. Müzikli aktivitelerle ilgili koordinasyonunu geliştirir.
37. Spor malzemelerini tanır.
38. Spor malzemelerini düzenli kullanır.
39. Spor kıyafetlerini temiz ve düzenli kullanır.
40. Spor ve sağlık ilişkisini bilir.
41. Sağlığını korur.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

(1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. yıllar)

ÜNİTE I: VÜCUDUMUZU TANIYALIM

Amaç 1: Vücutun bölümlerini tanır.

Davranışlar :

1. Vücutun adı söylenen bölümünü gösterir.
2. Vücutun gösterilen bölümünün adını söyler.

Amaç 2: Vücutun bölümlerini hareket ettirir.

Davranışlar :

1. Vücudunun bir bölümüyle diğer bölümüne dokunur.
2. Vücudunun söylenen bölümüyle çevresindeki nesnelere dokunur.
3. Vücudunun söylenen bölümünü hareket ettirir.

ÜNİTE II: DÜZEN ALIŞTIRMALARI

Amaç 3: Ayakta duruşlarla ilgili beceriler geliştirir.

Davranışlar :

1. “Rahat ol” duruşu yapar.
2. “Hazır ol” duruşu yapar.
3. Parmak ucunda durur.
4. Tek ayak üzerinde durur.
5. Kartal duruşu yapar.
6. Plânör duruşu yapar.
7. Çömelik duruşu yapar.

Amaç 4: Diz üstü duruşu ilgili beceriler geliştirir.

Davranışlar :

1. Kapalı diz üstü duruş yapar.
2. Açık diz üstü duruş yapar.
3. Diz üstü oturuş yapar.

Amaç 5: Oturuş duruşu ilgili beceriler geliştirir.

Davranışlar :

1. Bacaklar kapalı uzun oturuş yapar.
2. Bacaklar açık uzun oturuş yapar.
3. Cephe duruşu yapar.

4. Bank duruşu yapar.

Amaç 6: Çeşitli şekillerde diziliş yapar.

Davranışlar :

1. Yan yana birerli dizilir.
2. Yan yana ikişerli dizilir.
3. Arka arkaya birerli dizilir.
4. Arka arkaya ikişerli dizilir.

Amaç 7: Çeşitli şekillerde dönüşler yapar.

Davranışlar :

1. Yerinde, belirtilen yöne döner.
2. Yürürken, belirtilen yöne döner.

ÜNİTE III:TEMEL HAREKETLER

Amaç 8: Vücut bölümlerinin esnekliğini artırıcı hareketler yapar.

Davranışlar :

1. Kollar gergin durumda, ayak parmakları üzerinde vücudu yukarı doğru esnetir.
2. Bacaklar bitişik durumda, ellerinin parmak uçlarını yere değdirir.
3. Bacaklar bitişik durumda, vücudunu sağa doğru esnetir.
4. Bacaklar bitişik durumda, vücudunu sola doğru esnetir.
5. Eşli, kollar karşılıklı omuzda, bacaklar açık durumda, vücudunu öne doğru esnetir.
6. Yüz üstü yatışta, ayaklar yardımcı olarak tutulurken kolları açık olarak göğsü yukarı kaldırıp indirir.
7. Eşler karşılıklı el ele tutuşta, karşılıklı olarak tek ayak öne uzatıldığında, diğer ayakla çömelip doğrulur.

8. Ayakta, başını sağ omzuna değdirir.
9. Ayakta, başını sol omzuna değdirir.
10. Ayakta, çenesini göğsüne değdirir.
11. Ayakta, başını sırtına doğru esnetir.
12. Ayakta, omuzlarını yukarı doğru hareket ettirir.
13. Bacaklar ve kollar açık durumda vücudunu sağa esnetir.
14. Bacaklar ve kollar açık durumda vücudunu sola esnetir.
15. Eller yere paralel, bacaklar bitişik durumda çömelip doğrulur.
16. Ayakta, dizler hafif bükülü ve bitişik, eller dizlerin üstünde, dizlerini sağa çevirir.
17. Ayakta, dizler hafif bükülü ve bitişik, eller dizlerin üstünde, dizlerini sola çevirir.
18. Ayakta, dizlerini yanlara açıp kapatır.
19. Ayakta, ayak bileği ile dairesel hareketler yapar.
20. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına öne doğru açar.
21. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına arkaya doğru açar.
22. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına sağa doğru açar.
23. Ayakta, bacaklar gergin bir bacağına sola doğru açar.
24. Bacaklar bitişik durumda, kalça ile dairesel hareketler yapar.
25. Uzun oturuş durumunda, ayak parmaklarını öne esnetir.
26. Uzun oturuş durumunda, ayak parmaklarını arkaya esnetir.
27. Uzun oturuşta, kollar gergin durumda vücudu bacaklara değdirir.
28. Kalça yerde, dizler bükülü ve bitişik durumda bacakları birlikte sağa değdirir.
29. Kalça yerde, dizler bükülü ve bitişik durumda bacakları birlikte sola değdirir.

30. Kalça yerde, eller yanında yere dayalı, bacaklar açık ve gergin durumda kalçayı yukarı kaldırıp indirir.

31. Eller ve dizler yerde, sırtı yukarı kaldırırken çeneyi göğse indirir.

32. Eller ve dizler yerde, bel çukurlaştırılırken başı yukarı kaldırır.

Amaç 9: Çeşitli şekillerde yürüyüşler yapar.

Davranışlar :

1. Serbest yürür.
2. Ritme uygun yürür.
3. Parmak ucunda yürür.
4. Topuk üzerinde yürür.
5. Ayak dış kenarlarına basarak yürür.
6. Ayak iç kenarlarına basarak yürür.

Amaç 10: Yürüme ile koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Yürüyüş esnasında komutla yön değiştirerek yürür.
2. Verilen tempoya uygun olarak yürür.
3. Çeşitli nesnelerin içine basarak yürür.
4. Çeşitli nesnelerin arasından yürür.
5. Çizgi üzerinde yürür.

Amaç 11: Koşularla dayanıklılığını geliştirir.

Davranışlar :

1. Ara dinlenmelerle koşar.
2. Ara vermeden yavaş tempoyla koşar.

Amaç 12: Koşularla sür'atini geliştirir.

Davranışlar :

1. Söylenen hedefe koşar.
2. 20 metre hızlı koşar.
3. 50 metre hızlı koşar.
- 4.100 metre hızlı koşar.

Amaç 13: Koşularla koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Komutla değişik yönlere koşar.
2. Tempoya uygun koşar.
3. Elinde araçla koşar.
4. Parmak ucunda koşar.
5. Dizlerini karnına çekerek koşar.
6. Sekerek koşar.
7. Topuklarını kalçaya vurarak koşar.
8. Engellerin arasından koşar.

Amaç 14: Çeşitli şekillerde sıçrayışlar yapar.

Davranışlar :

1. Olduğu yerde çift ayakla sıçrar.
2. Değişik yönlere çift ayakla sıçrar.
3. Olduğu yerde tek ayakla sıçrar.
4. Değişik yönlere tek ayakla sıçrar.
5. Koşarak çift ayakla sıçrar.
6. Çömelik durumda çift ayakla sıçrar.

Amaç 15: Sıçramalarla ile koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Yere çizilmiş şekillerin içine çift ayakla sıçrar.
2. Yere çizilmiş şekillerin dışına çift ayakla sıçrar.
3. Yere çizilmiş şekillerin içine tek ayakla sıçrar.
4. Yere çizilmiş şekillerin dışına tek ayakla sıçrar.
5. Önündeki bir nesnenin üzerinden sıçrar.
6. Eşit aralıklarla dizilmiş nesnelerin üzerinden çift ayakla sıçrar.
7. Eşit aralıklarla dizilmiş nesnelerin üzerinden tek ayakla sıçrar.
8. Önündeki nesnenin üzerine sıçrayıp yere atlar.

Amaç 16: Atmalarla koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Oturur durumdayken çeşitli ağırlıklardaki topları çift elle atar.
2. Ayakta, çeşitli ağırlıklardaki topları rastgele çift elle atar.
3. Hareket hâlindeyken çeşitli ağırlıklardaki topları rastgele çift elle atar.
4. Oturur durumdayken çeşitli ağırlıklardaki topları tek elle atar.
5. Ayakta, çeşitli ağırlıklardaki topları tek elle atar.
6. Hareket hâlindeyken çeşitli ağırlıklardaki topları tek elle atar.
7. Ayakta, duran hedefe çift elle top atar.
8. Ayakta, duran hedefe tek elle top atar.
9. Ayakta, hareketli hedefe çift elle top atar.
10. Ayakta, hareketli hedefe tek elle top atar.
11. Hareket hâlindeyken duran hedefe çift elle top atar.
12. Hareket hâlindeyken duran hedefe tek elle top atar.
13. Hareket hâlindeyken hareketli hedefe çift elle top atar.

14. Hareket hâlindeyken hareketli hedefe tek elle top atar.

Amaç 17: Tutmalarla koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Oturur durumdayken, kendisine atılan çeşitli büyüklükteki topları tutar.
2. Ayakta, kendisine atılan çeşitli büyüklükteki topları tutar.
3. Hareket hâlindeyken kendisine atılan çeşitli büyüklükteki topları tutar.

Amaç 18: Atma ve tutmalarla koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar:

1. Eşli, karşılıklı oturur durumda top atar tutar.
2. Eşli, karşılıklı ayakta top atar tutar.
3. Eşli, karşılıklı hareket hâlindeyken top atar tutar.
4. Müziğin ritmine uygun olarak top atar tutar.

Amaç 19: Kaldırma ve taşımalarla koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Uzun oturuşta küçük araçları bir yandan diğer yana kaldırıp koyar.
2. Eşler sırt sırta dönük, uzun oturuşta küçük nesnelere dönerek verir alır.
3. Bağdaş oturuşta küçük nesnelere kısa süreli, çift el ile yukarı kaldırıp indirir.
4. Grup hâlinde arka arkaya dizili iken kollar yukarıda küçük nesnelere önden arkaya/arkadan öne doğru elden ele verir.
5. Bacaklar açık oturuşta, eller arkada dayalı, bacakları tek tek kaldırır indirir.
6. Bacaklar açık oturuşta, eller arkada dayalı, bacakların ikisini birlikte kaldırır indirir.
7. Uzun oturuşta, küçük nesnelere ayak bileklerinin içi ile kavrayarak kaldırır.
8. Bacaklar açık, ayakta, küçük nesnelere sağ ayağının iç yanı ile alıp, sol ayağının

dış yanına bırakır.

9. Eşler sırtları dayalı, kolları birbirine takılı oturup kalkar.

Amaç 20: Asılma ve sallanmalarla koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Omuz ve alın yüksekliğindeki araçlarda kısa süreli asılır sallanır.
2. Omuz ve alın yüksekliğindeki araçlarda asılarak ayaklar yere değmeden kısa süreli bekler.
3. Alın yüksekliğindeki araçlara koltuk altı ve ellerle tutunarak asılır sallanır.

ÜNİTE IV: JİMNASTİK

Amaç 21: Minderde hareketler yapar.

Davranışlar :

1. Serbest yuvarlanır.
2. Yüzükoyun sürünür.
3. Kalça üzerinde sürünür.
4. Eller diz üzerindeyken yürür.
5. Diz üzerinde yürür.
6. El arabası hareketi yapar.
7. Düz takla atar.

Amaç 22: Jimnastik sırasında denge geliştirici hareketler yapar.

Davranışlar :

1. "Jimnastik sırası"nda ileri yürür.
2. "Jimnastik sırası"nda karşıdaki hedefe bakarak yürür.
3. "Jimnastik sırası"nda yanda hareketli olan hedefe bakarak yürür.
4. "Jimnastik sırası"nda yüzükoyun öne sürünür.

5. “Jimnastik sırası”nda yüzükoyun arkaya sürünür.
6. “Jimnastik sırası”nda kalça üzerinde ne sürünür.
7. “Jimnastik sırası”nda kalça üzerinde yana sürünür.
8. “Jimnastik sırası”nda kalça üzerinde arkaya sürünür.
9. “Jimnastik sırası”nda belirlenen hedefe top taşır.
10. “Jimnastik sırası”nda yere atlar.
11. “Jimnastik sırası”nda sağa dönüş yapar.
12. “Jimnastik sırası”nda sola dönüş yapar.
13. “Jimnastik sırası”nda arkaya dönüş yapar.

Amaç 23: Kasada hareketler yapar.

Davranışlar :

1. Yan konan kasanın içinden geçer.
2. Tek kasaya çıkar.
3. Tek kasadan iner.
4. Tek kasaya sıçrayarak çıkar.
5. Tek kasadan sıçrayarak iner.
6. Tek kasanın içine sıçrar.
7. Tek kasanın içinden dışına sıçrar.
8. Üst üste konulmuş kasaların üzerine koşarak sıçrar.

Amaç 24: Çember ile hareketler yapar.

Davranışlar :

1. Dik tutulan çemberin içinden geçer.
2. Yere dizilen çemberlerin içinden yürüyerek geçer.
3. Yere dizilen çemberlerin içinden çift ayak sıçrayarak geçer.

4. Yere dizilen çemberlerin içinden tek ayak sıçrayarak geçer.
5. Yere dizilen çemberlerin içinden koşarak geçer.
6. Tuttuğu çemberin içinden geçer.
7. Çember ile ip atlama hareketi yapar.
8. Çemberi yuvarlar.
9. Çemberi elde çevirir.
10. Çemberi belde çevirir.
11. Çemberi atıp tutar.

Amaç 25: İp ile hareketler yapar.

Davranışlar :

1. İpi önde çevirir.
2. İpi yanda çevirir.
3. İpi yukarıda çevirir.
4. Yürürken ipi yanda çevirir.
5. Yürürken ipi yukarıda çevirir.
6. Koşarken ipi yanda çevirir.
7. Koşarken ipi yukarıda çevirir.
8. Yürürken ipi başının üzerinden geçirir.
9. Belirli yükseklikteki ip üzerinden atlar.
10. Kendi çevirdiği ipin içinden atlar..
11. Arkadaşlarının çevirdiği ipin içinden atlar.

ÜNİTE V: BİRLİKTE OYUN OYNAYALIM

Amaç 26: Taklidî hareketler yapar.

Davranışlar:

1. Yapılan bir vücut hareketini taklit eder.
2. Adı söylenen hayvanın hareketini taklit eder.
3. Adı söylenen bir işi taklit eder.
4. Adı söylenen bir aracın hareketini taklit eder.

Amaç 27: Birlikte oyun oynama becerisi geliştirir.

Davranışlar :

1. Oyuna uygun giyinir.
2. Oyuna uygun oyun düzeni alır.
3. Oyunun kurallarına uygun hareketler yapar.

Amaç 28: Oyunlarda dostça oynamaya özen gösterir.

Davranışlar :

1. Oyun kurallarına uymada istekli olur.
2. Oyun kurallarına uymayanları uyarır.
3. Oyun oynarken arkadaşlarıyla uyumlu olur.
4. Oyun oynarken arkadaşlarına zarar verecek davranışlardan kaçınır.
5. Oyun ve yarışmalarda kazanan kişi veya grubu alkışlar.

ÜNİTE VI: SPOR DALLARI

Amaç29: Çeşitli spor dallarını tanır.

Davranışlar :

1. Güreşin, bir spor dalı olduğunu söyler.
2. Yüzmenin, bir spor dalı olduğunu söyler.
3. Masa tenisinin, bir spor dalı olduğunu söyler.
4. Biniciliğin, bir spor dalı olduğunu söyler.

5. Buz pateninin, bir spor dalı olduğunu söyler.

6. Kayağın, bir spor dalı olduğunu söyler.

7. Okçuluğun, bir spor dalı olduğunu söyler.

8. Atletizmin, bir spor dalı olduğunu söyler.

Amaç 30: Basketbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar :

1. Yürüyerek top sürer.

2. Koşarak top sürer.

3. Alçak potaya top atar.

4. Normal potaya top atar.

5. Atılan topu yakalar.

6. Duvardaki bir hedefe göğüs pası atar.

7. Duvardaki bir hedefe yerden pas atar.

8. Top sürerken, savunmadan topu korur.

9. Hareket eden eşe pas verir.

Amaç 31: Voleybol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar :

1. Her yönde voleybol topuna vurur.

2. Topa parmaklar ile baş üstünde vurur.

3. Voleybol topunu baş üstüne atar.

4. Balon ile paslaşır.

5. El içi ile topu ileriye gönderir.

6. Filede karşılıklı balon ile paslaşır.

7. Manşet pas ile topu yukarı atar.

8. Voleybol topu ile paslaşır.

9. Elin içi ile servis atar.

10. Elin üstü ile servis atar.

Amaç 32: Futbol oyunu ile ilgili çalışmalar yapar.

Davranışlar :

1. Ayakları arasında yürüyerek top sürer.

2. Ayaklarıyla koşarak top sürer.

3. Plâse vuruşuyla topa vurur.

4. İç vuruşla topa vurur.

5. Dış vuruşla topa vurur.

6. Kendine atılan topu ayak tabanı ile yakalar.

7. Ayakta paslaşır.

8. İki el ile baş üstünden paslaşır.

9. Top sürerek eş ile paslaşır.

10. Topa baş, diz, kalça ile yere değdirmeden vurur.

11. Hareket eden savunmaya karşı top sürer.

12. Gol pozisyonunda top yere düşmeden kaleye şut atar.

ÜNİTE VII: HALK DANSLARI VE ŞARKILI DANSLAR

Amaç 33: Halk dansları ve şarkılı danslar ile ilgili temel beceriler geliştirir.

Davranışlar :

1. Basit ritmlerle yana düz yürür.

2. Basit ritmlerle diz çekerek yana düz yürür.

3. Basit ritmlerle öne , geriye yürür.

4. Basit ritmlerle yaylanır.

5. Basit ritimlerle sıçrar.

6. Basit ritimlerle koşar.

Amaç 34: Halk dansları ve şarkılı danslar ile ilgili koordinasyonunu geliştirir

Davranışlar :

1. Kolları değişik şekillerde sabit tutar.

2. Kolları değişik şekillerde sabit tutarken yürür.

3. Kolları değişik şekillerde sabit tutarken yaylanır.

4. Kolları değişik şekillerde sabit tutarken sıçrar.

5. Kolları değişik şekillerde sabit tutarken koşar.

6. Değişik tutuşlarda kolları öne geriye / sağa sola sallar.

7. Değişik tutuşlarda kolları öne geriye / sağa sola sallarken yürür.

8. Değişik tutuşlarda kolları öne geriye / sağa sola sallarken yaylanır.

9. Değişik tutuşlarda kolları öne geriye / sağa sola sallarken sıçrar.

10. Değişik tutuşlarda kolları öne geriye / sağa sola sallarken koşar.

11. Elde tef, kaşık vb. ritm araçlarıyla yürür.

12. Elde tef, kaşık vb. ritm araçlarıyla yaylanır.

13. Elde tef, kaşık vb. ritm araçlarıyla sıçrar.

14. Elde tef, kaşık vb. ritm araçlarıyla koşar.

15. Mendil, kurdele vb. araçlarla yürür.

16. Mendil, kurdele vb. araçlarla yaylanır.

17. Mendil, kurdele vb. araçlarla sıçrar.

18. Mendil, kurdele vb. araçlarla koşar.

19. Dansın ezgisiyle / müziğiyle oynar

ÜNİTE VIII: REKREATİF ETKİNLİKLER

Amaç 35: Okul tarafından düzenlenen gezilere katılmaya istekli olur.

Davranışlar :

1. Okul çevresine yapılan gezilere isteyerek katılır.
2. Okulun sportif etkinliklerini izlemeye gider.
3. Sinema ve tiyatrolara gider.

Amaç 36: Müzikli aktivitelerle ilgili koordinasyonunu geliştirir.

Davranışlar :

1. Müzikle adımlama yapar.
2. Müzikle serbest hareketler yapar.
3. Gösterilen hareketi müzikle yapar.
4. Basit aerobik dansları yapar.
5. Bağımsız aerobik dansları yapar.
6. Müzik ile kendi kendisine egzersiz yapar.

ÜNİTE IX: SPOR MALZEMELERİ VE KULLANIMI

Amaç 37: Spor malzemelerini tanıır.

Davranışlar:

1. Adı söylenen spor malzemesini gösterir.
2. Gösterilen spor malzemesinin adını söyler.
3. Spor malzemelerinin adını söyler.

Amaç 38: Spor malzemelerini düzenli kullanır.

Davranışlar:

1. Malzemeyi kullandıktan sonra yerine koyar.
2. Spor malzemelerine zarar vermektten kaçınır.
3. Bozuk ve arızalı malzemeleri kullanmaz.

4. Yaptığı spor etkinliğine uygun aracı kullanır.

Amaç 39: Spor kıyafetini temiz ve düzenli kullanır.

Davranışlar:

1. Spor kıyafetini uygun çanta içinde taşır.
2. Spor kıyafetini belirlenen yerde giyer ve çıkarır.
3. Dersin bitiminde kıyafetini katlayarak çantaya koyar.
4. Spor kıyafetini düzenli olarak temizler.

ÜNİTE X: SPOR VE SAĞLIK

Amaç 40: Spor ve sağlık ilişkisini bilir.

Davranışlar:

1. Düzenli spor yapmanın bedensel gelişime katkı sağladığını söyler.
2. Düzenli spor yapmanın ruh sağlığımız için yararlı olduğunu söyler.
3. Düzenli spor yapmanın kaslarımızı kuvvetlendirdiğini söyler.
4. Düzenli spor yapmanın eklemlerimizi geliştirdiğini söyler.
5. Düzenli spor yapmanın fazla kiloların atılmasını sağladığını söyler.
6. Düzenli spor yapmanın vücuda enerji verdiğini söyler.

Amaç 41: Sağlığını korur.

Davranışlar :

1. Spor çalışmalarının bitiminde üzerini değiştirir.
2. Terliyken soğuk içecekler içmez.
3. Yemeklerden sonra ağır ve zorlayıcı hareketler yapmaz.
4. Hasta olduğu zaman yorucu oyunlar oynamaz.
5. Aşırı güneşli ve soğuk havalarda dışarıda oyun oynamaz.

ÜNİTELER

ÜNİTE I: VÜCUDUMUZU TANIYALIM

A. Vücudun Bölümleri

B. Vücudun Bölümlerinin Hareketleri

ÜNİTE II: DÜZEN ALIŞTIRMALARI

A. Ayakta Duruşlar

B. Diz üstü Duruşu

C. Oturuş Duruşu

Ç. Dizilmeler

D. Dönüşler

ÜNİTE III: TEMEL HAREKETLER

A. Vücut Esnekliğini Artırıcı Hareketler

B. Yürümler

C. Koşular

Ç. Sıçramalar

D. Atma ve Tutmalar

E. Kaldırma ve Taşımalar

F. Asılma ve Sallanmalar

ÜNİTE IV: JİMNASTİK

A. Minderde Hareketler

B. Denge Hareketleri

C. Kasada Hareketler

Ç. Çember ile Hareketler

D. İp ile Hareketler

ÜNİTE V: BİRLİKTE OYUN OYNAYALIM

A. Taklidî Hareketler

B. Birlikte Oyun Oynama

ÜNİTE VI: SPOR DALLARI

A. Başlıca Spor Dalları

B. Basketbol

C. Voleybol

Ç. Futbol

ÜNİTE VII: HALK DANSLARI VE ŞARKILI DANSLAR

A. Halk Dansları

B. Şarkılı Danslar

ÜNİTE VIII: REKREATİF ETKİNLİKLER

A. Geziler

B. Müzikli Aktiviteler

ÜNİTE IX: SPOR MALZEMELERİ VE KULLANIMI

A. Spor Malzemeleri

B. Spor Malzemelerinin Kullanımı

C. Spor Kıyafetlerinin Kullanımı

ÜNİTE X: SPOR VE SAĞLIK

A. Spor ve Sağlık İlişkisi

B. Sağlığımızı Koruyalım

ÖRNEK İŞLENİŞ

Dersin Adı : Beden eğitimi

Ünitenin Adı : Birlikte Oyun Oynayalım

Süre : 40 + 40 dakika

Konunun Adı : Birlikte Oyun Oynama

Yöntem ve Teknikler: Anlatım, gösteri

Öğretim Materyalleri: Top, kalem ,karton madalyon

Amaç : Birlikte oyun oynama becerisi geliştirir.

Davranışlar :

1. Oyuna uygun giyinir.
2. Oyuna uygun oyun düzeni alır.
3. Oyunun kurallarına uygun hareketler yapar.

Amaç : Oyunlarda dostça oynamaya özen gösterir.

Davranışlar :

1. Oyun kurallarına uymada istekli olur.
2. Oyun kurallarına uymayanları uyarır.
3. Oyun oynarken arkadaşlarıyla uyumlu olur.
4. Oyun oynarken arkadaşlarına zarar verecek davranışlardan kaçınır.
5. Oyun ve yarışmalarda kazanan kişi veya grubu alkışlar.

Öğretmen öğrencilerin istop oyunu oynayabilmesi için daha önceden “Topu havaya atma”, “Havaya atılan topu tutma” vb. davranışları kazanmış olmalarına dikkat etmelidir.

Bu derste öğretmen, yukarıda belirtilen ön koşul davranışları kazanmış olan Ebru, Ali, Ahmet ve Burcu’ya kurallarına uygun olarak istop oyunu oynatacaktır. Oyunla ilgili performans alımında oyun, öğrencilerle ilk kez oynanacağından bu amaçla ilgili olarak öğretim öncesi performans alınmamıştır.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Öğretmen, oyuna uygun giyinen öğrencileri bahçeye çıkarır. Öğrencilere yüzleri içe dönük, halkada ısınma hareketleri ve hafif tempoda koşu yaptırır.

Öğretmen eline bir top alarak halkanın içine geçer. Öğrencilere “Çocuklar bugün sizlerle bir oyun oynayacağız. Bu oyunun adı “İstop”dur. Oyun sonunda kazanan arkadaşınız bir madalyon alacak” der. “Bu oyun için bir tane topa gereksinimimiz var” diyerek elindeki topu öğrencilere gösterir. “Bu oyunun nasıl oynandığını anlatacağım, beni dikkatlice izleyin.” der. “Bu oyunda istediğimiz bir arkadaşımızın adını söyleyerek, topu havaya atacağız. Top yere düşmeden tutmaya çalışacağız. Ne yapacağımızı, kim söylemek ister?” diyerek, istekli öğrencilere oyunun kuralını tekrar ettirir. Öğretmen “Şimdi herkes sırayla bir arkadaşının adını söyleyerek, topu havaya atacak. Adı söylenen topu tutmaya çalışacak” der. “İlk olarak oyunu ben başlatıyorum. Ebru” diyerek, topu havaya atar. Ebru topu tuttuğunda öğretmen “Aferin Ebru kendi adın söylendiğinde, havaya atılan topu tuttun” diyerek doğru tepkisini pekiştirir. Öğretmen Ebru’ya “Oyuna devam et.” der. Ebru yanlış tepki verirse öğretmen “Ebru bir arkadaşının adını söyleyerek topu havaya at.” diyerek tam sözel ipucu verir. Ebru ad söyleyerek, topu havaya attığında doğru tepkisini pekiştirir. Ebru yine yanlış tepki verirse öğretmen kendisi başka bir top alır. Ebru’ya “Beni dikkatlice izle. Ben ad söyleyerek topu havaya atacağım. Sende benim yaptığım gibi ad söyleyerek topu havaya at.” der ve topu havaya atarak Ebru’ya tam model olur. Ebru ad söyleyip topu havaya attığında “Aferin Ebru ad söyleyerek topu attın.” der. Doğru tepkisini pekiştirir. Öğretmen, öğrenciler ad söyleyerek, topu havaya attıklarında ve adları söylendiğinde havaya atılan topu tuttıklarında,doğru tepkilerini pekiştirir.

Öğretmen “Çocuklar havaya atılan topu tutamadığımızda ne yapacağız? Adı söylenen arkadaşınız kendine atılan topu tutamadığında, sizler bahçe içinde koşarak kaçacaksınız. Topu düşüren arkadaşınız “istop” dediğinde olduğunuz yerde duracaksınız. Şimdi beni izleyin.” der. Ali’yi yanına çağırır. Ona “Topu al, benim adım söyleyerek, topu havaya at.” der. Öğretmen Ali’nin havaya attığı topu yere düşürür. Top yere düştüğünde kaçan Ali’nin doğru tepkilerini pekiştirir. Öğretmen, Ali yanlış tepki verdiğiğinde “Top yere düştüğünde istop denilinceye kadar kaç.” diyerek tam sözel ipucu verir. Ali’nin doğru tepkisini pekiştirir. Öğretmen “istop” diyerek, yere düşen topu tutar. İstop denildiğinde yerinde duran Ali’nin doğru tepkilerini pekiştirir. Ali yanlış tepki verdiğiğinde “İstop denildiğinde olduğun yerde dur.” diyerek tam sözel ipucu verir. Ali’nin doğru tepkisini pekiştirir. Öğretmen, “Çocuklar Ali’yle beni izlediniz. Şimdi hep beraber oyun oynayalım. Oyunu ben başlatıyorum.” diyerek topu havaya atar. Oyunun öğrenilen kısmı öğrencilerle birlikte oynanır. Doğru davranışlar pekiştirilir. Yanlış davranışlar için ipuçları verilir. Öğretmen, “Çocuklar topu yere düşüren arkadaşınız “istop” dediğinde hepiniz olduğunuz yerde duracaktınız. Peki sonra ne olacak? Arkadaşınız sizi topla vurmaya çalışacak. Vurulan kişi, oyundan çıkarken, bir arkadaşının adı söyleyerek, topu havaya atacak.” der. Daha sonra öğretmen, Ali’ye “Benim adım söyleyerek, topu havaya at.” der. Ali topu atar. Öğretmen topu yere düşürür. Öğretmen “Çocuklar yere düşen topu “istop” diyerek tuttum. Şimdi sizlerden birini topla vuracağım” der. Topu Metin’e atarak onu vurur. Metin bir ad söyleyerek, topu havaya atar ve oyundan çıkar. Öğretmen, Öğrencilerin kendilerine atılan topu tutamayıp arkadaşlarını vurduklarında ve

vurulan kişi ad söyleyerek, topu havaya atıp çıktığında doğru davranışlarını pekiştirir. Öğrenciler vurulamadığında öğretmen oyunu yeniden başlatır.

Daha sonra öğretmen, “Çocuklar vurmak için arkadaşımıza top atıp, vuramadığımızda ne yapacağız? Vurmak için kendisine top atılan arkadaşımız topu havaya atarak, oyunu başlatacak. Oyun bu kurallara uygun olarak devam edecek. En son kalan kişi oyunu kazanacak. Kazanan arkadaşımız madalyonu alacak ve hepimiz kazanan arkadaşımızı alkışlayacağız” der. Öğretmen oyunu öğrencilerle oynamaya devam eder. Öğretmen, oyunun kurallarına uygun olan öğrenci davranışlarını pekiştirir, uygun olmayan davranışlar için gerekli ipuçlarını kullanarak oyunun devamını sağlar. Oyun sırasında ipuçlarını sistematik olarak geri çeker. Her oyunda kazanan öğrencilere ödöl vererek pekiştirir ve dersin işlenişini tamamlar.

Değerlendirme

Öğrencilerin istop oyununu kurallarına uygun ve bağımsız olarak oynamaları sağlanana kadar diğer derslerde çalışmalara devam edilir.

GÖZLEM FORMU

Öğrencinin;

Adı :

Soyadı :

Öğrencide Gözlenecek Davranışlar	DERECELER				
	Her Zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1. Oynayacağı oyuna uygun giyinir mi ?					
2. Oynayacağı oyuna uygun oyun düzeni alır mı?					
3. Oynayacağı oyunun kurallarına uygun hareketler yapar mı?					
4. Oyun kurallarına uymaya istekli mi?					
5. Oyun kurallarına uymayanları uyarır mı?					
6. Oyun oynarken arkadaşlarıyla uyumlu olur mu ?					
7. Oyun oynarken arkadaşlarına zarar verecek davranışlardan kaçınır mı?					
8. Oyun ve yarışmalarda kazanan kişi ve grubu alkışlar mı?					

Öğretmen hazırladığı gözlem formuna, öğrencilerin göstermiş oldukları performansları dikkate alarak, gerçekleşen davranışları “+”,gerçekleşmeyen davranışları “-” simgesiyle işaretler ve öğrencilerin başarıları hakkında bir sonuca ulaşır.

**EK-2: İNGİLİZ EĞİTİLEBİLİR ZİHİNSEL ENGELLİLER GRUBU
FOTOGRAFLARI (Büyük Amasya Oteli /Amasya- 06/03/2009)**

EK-3 ANKET

ANKET FORMU

Sayın Öğretmenim bu anket formu "Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Programdaki Yeri ve İşlenişinin Değerlendirilmesi" ile ilgili verileri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Verilen her soruyu dikkatle okuyarak kendinize en uygun seçeneği işaretlemeniz istenmektedir. Kimliğinizi belirten herhangi bir bilgi kullanmanıza gerek yoktur. Bu sebeple verilen ifadeleri serbestçe işaretleyebilirsiniz. Bu araştırmada vereceğiniz samimi cevaplar sadece bilimsel bir amaç için kullanılacaktır. Şimdiden ayırdığınız zaman ve gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim.

BÖLÜM I

Bu bölümdeki kişisel bilgilere yönelik sorular hazırlanmıştır. Soruların yan tarafında yer alan ve size en uygun olan seçeneğe X işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz : Bayan () Erkek ()
2. Medeni Durumunuz : Evli () Bekâr ()
3. Görev Yaptığınız Okul:
a)Zihinsel engelliler() b)Bedensel engelliler() c)İşitme engelliler()
d)Görme engelliler() e)Rehabilitasyon merkezi()
4. Yaşınız:
a)25 yaş ve altı() b)26-30 yaş() c)31-35 yaş()
d)36-40 yaş() e)41 ve üstü()
5. En son Mezun Olduğunuz Eğitim Kurumu:
a)Eğitim fakülteleri() b)B.E.S.Y.O() c)Diğer Fakülteler()
d)Yüksek Lisans() e)Doktora()

6. Öğretmenlikteki Mesleki Kıdeminiz:

a)5 yıl ve daha az() b)6-10 yıl() c)11-15 yıl()

d)16-20 yıl() e)20 yıl ve üzeri()

BÖLÜM II

Bu bölümde özel eğitim ve rehabilitasyon hizmeti veren personelin niteliğinin değerlendirilmesine yönelik olarak sorular hazırlanmıştır. Lütfen soruları dikkatli okuyarak size uygun seçeneğe X işareti koyunuz.

Madde No	”ENGELLILERDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN PROGRAMDAKI YERİ VE İŞLENİŞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ”	Tamamen	Kısmen	Hiç
1.	Engelli bireylere beden eğitimi ve spor dersi veren beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları eğitimi yeterli buluyor musunuz ?			
2.	Eğitim hayatınızda engelliler için beden eğitimi ve spor dersi aldınız mı ?			
3.	Eğitim hayatınızda engelliler için özel eğitim dersleri aldınız mı ?			
4.	Eğitim öğretim yılı içerisinde kendinizi geliştirmek için engellilerde beden eğitimi ve spor konulu seminer ve eğitim programına katılıyor musunuz ?			
5.	Eğitim öğretim yılı içerisinde kendinizi geliştirmek için engellilerde beden eğitimi ve spor konulu seminer ve eğitim programına katılmak ister misiniz ?			
6.	Beden eğitimi ve spor dersi veren bir öğretmen olarak beden eğitimi ve spor dersinin faydaları ve etkileri konusunda yöneticilerinize yönelik bilgilendirme çalışmaları yapıyor musunuz ?			

BÖLÜM III

Lütfen soruları dikkatle okuyarak size en uygun seçeneğe X işareti koyunuz.

Madde No	”ENGELLILERDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNİN PROGRAMDAKI YERİ VE İŞLENİŞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ”	Tamamen	Kısmen	Hiç
7.	Programdaki amaçlar öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını (mevcut davranış ile istedik davranışları arasındaki farkı) karşılayacak nitelikte mi ?			
8.	Programdaki amaçlar öğrencilerin topluma uyumunu kolaylaştıracak nitelikte mi ?			
9.	Programdaki amaçların ifadeleri yeterince açık ve net bir şekilde mi ?			
10.	Programdaki amaçlar gerçekleştirilecek nitelikte mi ?			
11.	Programdaki amaçlar konu alanının özelliklerine uygun mudur ?			
12.	Programdaki genel ve özel amaçlar kendi içlerinde birbiriyle tutarlı mı ?			
13.	Programın içeriği ders amaçlarıyla tutarlı mı ?			
14.	Programın içeriği öğrencilerin ilgilerine ve ihtiyaçlarına uygun mudur ?			

15.	Programda önerilen metod ve teknikler beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun mudur ?			
16.	Program da önerilen araç ve gereçler beden eğitimi dersinde kullanılmaya uygun mudur ?			
17.	Kuruluşunuzda ki haftalık beden eğitimi ve spor dersi süresini yeterli buluyor musunuz ?			
18.	Kuruluşunuzda beden eğitimi ve spor dersine yönelik olarak fiziki koşullar yeterlidir ?			
19.	Beden eğitimi ve spor dersi içerikleri engelli bireylerin engel ve yetenekleri doğrultusunda hazırlıyor mu			
20.	Beden eğitimi ve spor derslerinizde her engelli bireyi kendi bireysel yeteneklerine göre spor branşları belirleniyor mu ?			
21.	Beden eğitimi ve spor dersi engelli bireylerin engel ve yetenek guruplarına göre işleniyor mu ?			
22.	Kuruluşunuzda engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersleri için spor malzemeleri ve materyalleri bulunuyor mu ?			
23.	Engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde, ısınma ve soğutma egzersizleri yaptırıyor musunuz ?			
24.	Engelli bireylerin beden eğitimi ve spor dersinde, sportif eğitsel oyunlar oynatıyor musunuz ?			
25.	Beden eğitimi öğretmeni olarak engelli bireylere kişisel bilgi formu uyguluyor musunuz ?			
26.	Uyguladığınız beden eğitimi ve spor dersi müfredatının engelli bireyler için uygun olduğunu düşünüyor musunuz ?			
27.	Sizce engelliler için yeni bir müfredat programı hazırlanmalı mıdır ?			
28.	Engelli bireyler için geliştirilmiş beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan kitapları takip ediyor musunuz ?			
29.	Kuruluşunuz kütüphanesinde engelliler beden eğitimi ve spor derslerinde kullanacağınız kitaplar bulunuyor mu?			
30.	Engelliler için beden eğitimi ve spor derslerinde kullanacağınız kitapları satın alıyor musunuz ?			

9. ÖZGEÇMİŞ

09. 02. 1974 Erzurum doğumluyum. İlköğrenimi sırasıyla Erzurum ve Bursa'da tamamladım. Orta öğrenimi Şanlıurfa ve Malatya'da tamamladıktan sonra Liseyi Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi ve Malatya Fatih Lisesi'nde tamamladım.

1998 İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden mezun oldum. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Spor Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktayım.

Halen İnönü Üniversitesi'nde okutman olarak görev yapmaktayım.